VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69
THỨ SÁU
22.5.2026 (6.4 Bính Ngọ)
Số 61 (4352)
www.baovanhoa.vn
Email: baovanhoa@fpt.vn

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Một dân tộc muốn vươn lên phải dám đầu tư cho những lĩnh vực khó [3]

SAU LOẠT BÀI CỦA *VĂN HÓA* VỀ DỰ ÁN ĐƯỜNG VEN BIỂN XUYÊN CẮT QUA DI SẢN VĂN HÓA KHẢO CỔ SA HUỲNH:

Đề xuất điều chỉnh "không băng qua đầm An Khê"

[4]

Sau khi nhiều chuyên gia, nhà nghiên cứu góp ý và loạt bài phản ánh của *Văn Hóa*, cơ quan chức năng tỉnh Quảng Ngãi đề xuất thay đổi hướng tuyến không đi qua đầm An Khê để bảo vệ di sản khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh. Trong ảnh: Đầm An Khê chứa đựng nhiều di vật cổ **Ảnh: ĐÔN KHÔI**

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Gửi về Hà Tĩnh với Quảng Trị

● **NGUYỄN HÒA**

Chưa biết đích xác nhưng có lẽ hơn hai mươi năm nay, di tích Hoành Sơn Quan án ngữ trên đỉnh Đèo Ngang đâm xuyên ra biển, đã bị dư luận gán cho cái tên đầy ẩn ức: Di tích "tranh chấp". Ai tranh chấp, tỉnh Hà Tĩnh và tỉnh Quảng Bình (nay là Quảng Trị) đều biết rất rõ, và đến nay vẫn chưa ai chịu ai, dù đứng về lý lẽ, tức là đứng về mặt khoa học lịch sử thì đã được giới chuyên môn "tuyên" rõ ràng. Nhưng thực tế hiện hữu, chuyện không đơn giản như thế.

(Xem tiếp trang 2)

QUẢN LÝ, BẢO VỆ DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN:

Giới khoa học đề nghị hợp tác, địa phương… lửng lờ

[8]

Ma túy và những cú "ngã ngựa" của showbiz Việt

[11]

TIẾP TỤC BÁO ĐỘNG ĐỎ NẠN ĐUỐI NƯỚC TRẺ EM:

Khoảng trống sau những văn bản

[13]

Bộ VHTTDL công bố thủ tục hành chính được sửa đổi, bổ sung và bị bãi bỏ

Bộ VHTTDL vừa ban hành Quyết định về việc công bố thủ tục hành chính (TTHC) được sửa đổi, bổ sung và bị bãi bỏ trong một số lĩnh vực thuộc phạm vi quản lý của Bộ. Theo đó, Bộ VHTTDL công bố 7 TTHC được sửa đổi, bổ sung thuộc thẩm quyền giải quyết của cấp tỉnh trong các lĩnh vực điện ảnh; xuất bản, in và phát hành; báo chí; phát thanh, truyền hình và thông tin điện tử; hoạt động mua bán quốc tế chuyên ngành văn hóa; mỹ thuật, nhiếp ảnh và triển lãm.

Các TTHC này được thực hiện theo quy định tại Thông tư số 09/2026/TT-BVHTTDL ngày 29.4.2026 của Bộ trưởng Bộ VHTTDL. Cụ thể, trong lĩnh vực điện ảnh, thủ tục "Cấp Giấy phép tổ chức liên hoan phim, liên hoan phim chuyên ngành, chuyên đề, giải thưởng phim, cuộc thi phim tại Việt Nam" (mã số 1.011452) được giao UBND cấp tỉnh thực hiện. Lĩnh vực xuất bản, in và phát hành có 2 thủ tục được sửa đổi, bổ sung gồm: "Cấp giấy phép hoạt động in xuất bản phẩm" (mã số 2.001594) và "Cấp lại giấy phép hoạt động in xuất bản phẩm" (mã số 2.001584). Hai thủ tục này do UBND cấp tỉnh giải quyết.

Trong lĩnh vực báo chí, thủ tục "Văn bản chấp thuận thay đổi nội dung ghi trong giấy phép xuất bản bản tin" (mã số 1.009386) được giao UBND cấp tỉnh (Sở VHTTDL, Sở VHTT) thực hiện. Đối với lĩnh vực phát thanh, truyền hình và thông tin điện tử, thủ tục "Công bố chất lượng dịch vụ phát thanh, truyền hình" (mã số 1.004104) được thực hiện tại UBND cấp tỉnh. Trong lĩnh vực hoạt động mua bán quốc tế chuyên ngành văn hóa, thủ tục "Xác nhận danh mục sản phẩm nghe nhìn có nội dung vui chơi giải trí nhập khẩu" (mã số 1.003560) được giao Sở VHTTDL, Sở VHTT giải quyết.

Đối với lĩnh vực mỹ thuật, nhiếp ảnh và triển lãm, thủ tục "Phê duyệt nội dung tác phẩm mỹ thuật, tác phẩm nhiếp ảnh nhập khẩu nhằm mục đích kinh doanh" (mã số 2.001496) do Sở VHTTDL, Sở VHTT thực hiện. Bên cạnh việc công bố các TTHC được sửa đổi, bổ sung, Bộ VHTTDL cũng công bố bãi bỏ 5 TTHC cấp Trung ương thuộc các lĩnh vực báo chí; hoạt động mua bán quốc tế chuyên ngành văn hóa; xuất bản, in và phát hành; mỹ thuật, nhiếp ảnh và triển lãm.

Theo Quyết định, các TTHC được công bố có hiệu lực thi hành từ ngày 1.6.2026 đến hết ngày 1.3.2027. Đồng thời, các thủ tục hành chính tương ứng đã công bố tại các Quyết định số 261/QĐ-BVHTTDL ngày 15.2.2023, Quyết định số 3698/QĐ-BVHTTDL ngày 1.12.2023, Quyết định số 3955/QĐ-BVHTTDL ngày 9.12.2024, Quyết định số 682/QĐ-BVHTTDL ngày 14.3.2025, Quyết định số 4508/QĐ-BVHTTDL ngày 28.11.2025, Quyết định số 5001/QĐ-BVHTTDL ngày 30.12.2025 và Quyết định số 83/QĐ-BVHTTDL ngày 15.1.2026 hết hiệu lực tương ứng.

Việc công bố các TTHC được sửa đổi, bổ sung và bãi bỏ nhằm tiếp tục đẩy mạnh phân cấp, phân quyền trong giải quyết thủ tục hành chính; nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước; đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho tổ chức, cá nhân trong quá trình thực hiện thủ tục hành chính thuộc phạm vi quản lý của Bộ VHTTDL.

B.H

Hơn 1,15 tỉ đồng hỗ trợ xây dựng thư viện và tủ sách học đường ở Quảng Ngãi

Năm 2026, Tổ chức Zhi Shan Foundation hỗ trợ thiết lập năm thư viện cho bậc mầm non, tiểu học và THCS; hỗ trợ 261 tủ sách lớp học cho 23 trường học tại 14 xã, phường trên địa bàn tỉnh Quảng Ngãi. Tổng kinh phí thực hiện chương trình hơn 1,152 tỉ đồng. Trong đó, Tổ chức Zhi Shan Foundation hỗ trợ 880 triệu đồng, các trường đối ứng 272 triệu đồng.

Các hoạt động hỗ trợ tập trung vào xây dựng không gian đọc sách thân thiện, tăng cường nguồn sách và hỗ trợ hoạt động đọc sách trong nhà trường. Trong đó có 2 thư viện bậc mầm non, 3 thư viện bậc tiểu học và THCS được đầu tư xây dựng. Việc đầu tư thư viện thân thiện và tủ sách lớp học không chỉ góp phần cải thiện điều kiện học tập mà còn giúp học sinh hình thành thói quen đọc sách, phát triển kỹ năng, mở rộng kiến thức và nuôi dưỡng niềm yêu thích học tập. Đại diện Tổ chức Zhi Shan Foundation khẳng định sẽ tiếp tục đồng hành cùng các địa phương, nhà trường trong các hoạt động hỗ trợ giáo dục, góp phần tạo môi trường học tập an toàn, thân thiện và phát triển toàn diện cho học sinh.

Từ năm 2020 đến nay, Tổ chức Zhi Shan Foundation đã hỗ trợ xây dựng 21 thư viện và 1.102 tủ sách lớp học cho các trường học tại tỉnh Quảng Ngãi.

N.ĐỒNG

Gửi về... *(Tiếp theo trang 1)*

Di tích này bị "tranh chấp" như thế nào? Nhằm xác lập quyền "của mình", năm 2002, tỉnh Quảng Bình ra quyết định xếp hạng di tích cấp tỉnh đối với Hoành Sơn Quan với đầy đủ hồ sơ pháp lý, biên bản khoanh vùng bảo vệ và nghiêm cấm xâm phạm. Không hề thua kém, để đòi lại quyền "sở hữu", năm 2005, tỉnh Hà Tĩnh cũng lập hồ sơ khoa học, công nhận Hoành Sơn Quan là di tích cấp tỉnh. Tiến thêm một bước, tỉnh Hà Tĩnh xây dựng luôn hồ sơ trình cấp thẩm quyền xem xét, quyết định công nhận di tích cấp quốc gia. Nhưng không được chấp thuận vì... đang xảy ra "tranh chấp".

Vấn đề này trải qua nhiều nhiệm kỳ lãnh đạo hai tỉnh. "Lời qua tiếng lại" diễn ra như "ong vỡ tổ". Dư luận báo chí, xã hội liên tục lên tiếng, kêu than. Trong khi di tích ngày càng xuống cấp, cảnh quan không gian nơi đây vẫn chỉ là Cỏ cây chen đá, lá chen hoa. *Câu chuyện càng trở nên nan giải hơn khi hai địa phương vẫn chưa thể ngồi lại với nhau qua một trung gian hòa giải, bởi bên nào cũng đưa ra những biện pháp bảo vệ riêng có.*

Hóa giải di tích "tranh chấp" này như thế nào? Trên thực tế đã có một mô hình mà hai tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị có thể tham khảo nhưng trước hết phải trên tinh thần thiện chí, xây dựng. Đó là di tích Hải Vân Quan nằm giữa địa giới hành chính của Huế và Đà Nẵng. Một thời, di tích này cũng diễn ra "tranh chấp" như Hoành Sơn Quan. Tuy nhiên, bằng cách nhìn di sản là của quốc gia, Huế và Đà Nẵng đã bắt tay hợp tác, cùng xây dựng hồ sơ trình Bộ VHTTDL xếp hạng Hải Vân Quan là di tích quốc gia. Ngay sau đó hai địa phương nhanh chóng lên kế hoạch bảo tồn, phát huy giá trị, và đến nay, Hải Vân Quan là điểm tham quan không thể bỏ qua.

Ở phương diện lớn hơn, mang tính điển hình hơn là mô hình của ba địa phương gồm Quảng Ninh, Hải Phòng và Bắc Ninh. Họ cùng siết chặt tinh thần, "cùng lao tâm khổ tứ" với các chuyên gia, Bộ, ngành Trung ương, đồng thời vượt qua nhiều "cửa ải" để UNESCO ghi danh quần thể di tích, danh thắng Yên Tử, Vĩnh Nghiêm, Côn Sơn - Kiếp Bạc là Di sản văn hóa thế giới. Cần nhấn mạnh thêm, đây là hồ sơ di sản liên tỉnh có quy mô rộng lớn, trải dài trên ba tỉnh, bảy huyện, gồm 214 điểm di tích, danh thắng thuộc sáu khu di tích quốc gia đặc biệt...

Vấn đề còn lại, tất thảy trông chờ vào cách giải quyết của lãnh đạo hai tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị, theo hướng gạt bỏ yếu tố địa phương, vùng miền, lịch sử... mà phóng thẳng tầm nhìn quốc gia, để biến di tích Hoành Sơn Quan trở thành không gian lịch sử, văn hóa, du lịch tầm cỡ. Và biết đâu, sau khi "vu quy", ở nơi đây, hai bên cùng chung ý tưởng dựng lên tấm bia to lớn khắc ghi bài thơ Qua đèo Ngang nổi tiếng của Bà Huyện Thanh Quan để Dừng chân đứng lại trời, non, nước... ■

Cung cấp, chia sẻ thông tin giả mạo, sai sự thật trên MXH bị phạt đến 50 triệu đồng

Chính phủ vừa ban hành Nghị định số 174/2026/NĐ-CP quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, giao dịch điện tử và công nghệ thông tin. Trong đó, đáng chú ý là các quy định xử phạt đối với hành vi vi phạm về trách nhiệm sử dụng dịch vụ mạng xã hội.

Nghị định này gồm 8 chương, 117 điều quy định hành vi vi phạm hành chính, hình thức xử phạt, mức xử phạt, biện pháp khắc phục hậu quả, thẩm quyền lập biên bản và thẩm quyền xử phạt vi phạm hành chính trong các lĩnh vực: Bưu chính, viễn thông, tần số vô tuyến điện, giao dịch điện tử, công nghệ thông tin và mật mã dân sự (thuộc lĩnh vực an ninh mạng).

Trong đó đáng chú ý, phạt tiền từ 30 triệu đồng đến 50 triệu đồng đối với một trong các hành vi sau: Cung cấp, chia sẻ thông tin xuyên tạc lịch sử, phủ nhận thành tựu cách mạng, phá hoại khối đại đoàn kết toàn dân tộc, xúc phạm tôn giáo, phân biệt đối xử về giới, phân biệt chủng tộc mà chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự; Tiết lộ thông tin thuộc danh mục bí mật nhà nước, bí mật đời tư của cá nhân và bí mật khác mà chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự; Cung cấp, chia sẻ thông tin sai sự thật gây hoang mang trong nhân dân, gây thiệt hại cho hoạt động kinh tế - xã hội, gây khó khăn cho hoạt động của cơ quan nhà nước hoặc người thi hành công vụ, xâm phạm quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân khác mà chưa đến mức truy cứu trách nhiệm hình sự...

Nghị định này có hiệu lực thi hành từ ngày 1.7.2026.

V.D

Nhiều nghệ sĩ của sáu quốc gia trình diễn tại Tuần lễ Âm nhạc quốc tế Huế 2026

Tuần lễ Âm nhạc quốc tế Huế 2026 sẽ có sự tham gia trình diễn của tám đoàn nghệ thuật quốc tế cùng nhiều nghệ sĩ nổi tiếng đến từ Pháp, Tây Ban Nha, Úc, Nhật Bản, Hàn Quốc và Việt Nam. Đây là chuỗi hoạt động nghệ thuật đặc sắc trong khuôn khổ Festival Huế 2026, hứa hẹn trở thành điểm hẹn giao lưu văn hóa đặc sắc, kết nối nghệ thuật đương đại với không gian di sản Cố đô.

Theo Ban Tổ chức Festival Huế 2026, sự kiện được tổ chức tại sân khấu chính ở ven bờ sông Hương (phía trước Trường Quốc Học Huế) nhằm tạo không gian kết nối cộng đồng. Chương trình nghệ thuật cũng được xây dựng theo định hướng mở, hiện đại và sáng tạo, hướng đến phục vụ miễn phí cho người dân và du khách.

Với sự tham gia của các nghệ sĩ và các đoàn nghệ thuật quốc tế và Việt Nam, khán giả sẽ được thưởng thức nhiều sắc màu âm nhạc và trình diễn đa dạng như pop, flamenco, múa đương đại, nghệ thuật đường phố, thời trang và vũ đạo. Nhiều tên tuổi quốc tế đáng chú ý sẽ góp mặt như: Compagnie Hervé Koubi, nhóm nhạc Las Migas, nghệ sĩ Mỹ Anh cùng Matthew Ifield, nghệ sĩ J-POP Kawanishi Natsuki cùng các đoàn nghệ thuật đến từ Hàn Quốc như K-Culture Friends in Chungnam, vũ đoàn Park Sang-Yong Yung và đoàn Pungnyu Bongi... Về phía Việt Nam, chương trình có sự tham gia của ca sĩ MONO, Nhà hát Nghệ thuật Cung đình Huế cùng đêm nhạc tưởng nhớ cố nhạc sĩ Trịnh Công Sơn với sự góp mặt của nhiều nghệ sĩ nổi tiếng.

Các đêm diễn chính sẽ diễn ra vào lúc 20h hằng ngày từ 13.6 đến 18.6; trong đó, đêm khai mạc ngày 13.6 mở màn với chuỗi tiết mục quốc tế kết hợp nghệ thuật cung đình Huế. Không chỉ là hoạt động giao lưu nghệ thuật quốc tế, Tuần lễ Âm nhạc quốc tế Huế 2026 còn góp phần quảng bá hình ảnh Huế thân thiện, giàu bản sắc; đồng thời thúc đẩy phát triển du lịch, kinh tế đêm và từng bước hiện thực hóa mục tiêu xây dựng Huế trở thành Thành phố Festival đặc trưng của Việt Nam.

S.THÙY

TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM:

Một dân tộc muốn vươn lên phải dám đầu tư cho những lĩnh vực khó

Sáng 21.5, tại Trụ sở Trung ương Đảng, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm, Trưởng ban Chỉ đạo Trung ương về phát triển khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số chủ trì buổi làm việc của Thường trực Ban Chỉ đạo Trung ương cho ý kiến về Đề án "Nghiên cứu ứng dụng và phát triển công nghệ lượng tử phục vụ phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo quốc phòng, an ninh".

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm, Trưởng ban Chỉ đạo Trung ương phát biểu chỉ đạo Ảnh: TTXVN

Tại buổi làm việc, sau khi nghe báo cáo và các ý kiến trao đổi, thảo luận, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm phát biểu kết luận, đánh giá cao các cơ quan đã chủ động nghiên cứu, theo dõi xu thế phát triển mới của thế giới, bước đầu đề xuất được một số định hướng, nhiệm vụ và những giải pháp quan trọng. Tuy nhiên, đây là vấn đề rất mới, rất khó, diễn biến nhanh, liên quan đến khoa học công nghệ, an ninh quốc gia, chuyển đổi số công nghiệp chiến lược và năng lực cạnh tranh dài hạn của đất nước. Vì vậy phải tiếp tục nghiên cứu sâu hơn, bài bản hơn, chiến lược hơn để xây dựng và hoàn thiện đề án quan trọng về phát triển công nghệ lượng tử tại Việt Nam trong giai đoạn tới, phục vụ phát triển đất nước, với yêu cầu tự chủ chiến lược.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, phải thống nhất nhận thức công nghệ lượng tử là vấn đề chiến lược quốc gia, không chỉ là vấn đề nghiên cứu khoa học đơn thuần. Do đó, phải đặt vấn đề phát triển công nghệ lượng tử trong tổng thể triển khai thực hiện Nghị quyết 57 của Bộ Chính trị và chiến lược phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới, gắn với bảo đảm an ninh quốc gia, dữ liệu quốc gia, công nghiệp bán dẫn, trí tuệ nhân tạo, công nghệ không gian... Nếu tách rời các mục tiêu này, lượng tử rất dễ trở thành chương trình nghiên cứu đắt đỏ nhưng ít chuyển hóa thành sức mạnh quốc gia.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước chỉ rõ, phải có tư duy đúng, đi sau nhưng không đi chậm; không nóng vội nhưng cũng không được chần chừ; cần hết sức tránh tâm lý tự ti, tránh tư duy phong trào, chạy theo hình thức, đầu tư dàn trải, đặt mục tiêu vượt quá khả năng thực tế. Do đó phải lựa chọn đúng hướng đi phù hợp với điều kiện Việt Nam; từng bước xây dựng năng lực thực chất của quốc gia trong những lĩnh vực có khả năng tham gia và làm chủ. Tinh thần là đi sớm về nhận thức, đi chắc về nền tảng, đi đúng vào những khâu có thể tạo năng lực thật và giá trị thật; xây dựng năng lực công nghệ lượng tử, cần lựa chọn một số hướng nghiên cứu ưu tiên phù hợp với điều kiện Việt Nam và gắn với những bài toán thực tiễn của Việt Nam. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước đề nghị, ưu tiên trước hết cho vấn đề an ninh và chủ quyền số quốc gia, bảo đảm chủ động từ sớm, từ xa, không để bị động, bất ngờ. Hợp tác quốc tế trong lĩnh vực lượng tử phải mạnh mẽ, chọn lọc và thực chất, phục vụ cho mục tiêu nâng cao năng lực tự chủ của Việt Nam, không nên biến hợp tác quốc tế thành một sự phụ thuộc mới.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, tập trung đầu tư có trọng tâm, trọng điểm. Không đầu tư dàn trải, manh mún, mỗi nơi làm một ít, thiết bị phân tán, không tạo được sức mạnh tổng hợp. Phải hình thành được các trung tâm nghiên cứu mạnh, các phòng thí nghiệm trọng điểm, các nhóm nghiên cứu xuất sắc và cơ chế phối hợp hiệu quả giữa viện nghiên cứu, trường đại học, doanh nghiệp và các cơ quan quốc phòng - an ninh; nghiên cứu ưu tiên một xu hướng có tính khả thi và tác động lớn. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước lưu ý, phải đổi mới cách đánh giá kết quả nghiên cứu khoa học, coi trọng năng lực tích lũy lâu dài vì khoa học đỉnh cao không thể phát triển bằng tư duy, thành tích ngắn hạn; phải có chấp nhận rủi ro, có kiểm soát trong nghiên cứu khoa học. Vì vậy cơ chế quản lý phải phân biệt giữa thất bại khoa học, trung thực với lãng phí với hình thức hoặc thiếu trách nhiệm.

Đặc biệt coi trọng nguồn nhân lực và hệ sinh thái đổi mới sáng tạo; phải có chương trình quốc gia đào tạo nhân lực công nghệ lượng tử, có cơ chế đặc thù để thu hút, trọng dụng nhân tài; xây dựng các nhóm nghiên cứu mạnh trong nước; tăng cường hợp tác quốc tế, thu hút các nhà khoa học Việt Nam ở nước ngoài và các chuyên gia quốc tế tham gia xây dựng năng lực lượng tử cho Việt Nam. Bên cạnh việc đẩy mạnh nghiên cứu cơ bản, phải thúc đẩy hình thành hệ sinh thái đổi mới sáng tạo lượng tử với sự tham gia của Nhà nước, viện nghiên cứu, trường đại học, doanh nghiệp và các đơn vị quốc phòng - an ninh; có cơ chế khuyến khích doanh nghiệp tham gia nghiên cứu, ứng dụng và thương mại hóa công nghệ. Không để công nghệ lượng tử chỉ nằm trong phòng thí nghiệm hay trên đề án, phát minh mà phải được đưa vào thực tế, có sản phẩm.

Về xây dựng nguồn nhân lực và phát triển đội ngũ nghiên cứu, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước nhấn mạnh, một chương trình lượng tử quốc gia chỉ có thể thành công nếu được đặt trên nền tảng văn hóa khoa học, trong sáng và có kỷ luật học thuật cao; phải truyền cảm hứng được cho thế hệ trẻ về khát vọng chinh phục tri thức đỉnh cao; cần gieo mầm cho thế hệ các nhà khoa học mới giỏi chuyên môn, liêm chính học thuật, có tư duy quốc tế, có bản lĩnh sáng tạo và có trách nhiệm với Tổ quốc. Một dân tộc muốn vươn lên phải dám đầu tư cho những lĩnh vực khó và dám đặt niềm tin vào trí tuệ của thế hệ trẻ. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước yêu cầu, đổi mới mạnh mẽ cách tổ chức thực hiện. Đây là lĩnh vực liên ngành, liên lĩnh vực, yêu cầu rất cao về phối hợp và điều hành thống nhất. Đề án cần tiếp tục làm rõ cơ chế điều hành phát triển lĩnh vực này; xác định rõ mục tiêu, lộ trình, nhiệm vụ ưu tiên; đề xuất cơ chế đặc thù về đầu tư, tài chính, nhân lực và hợp tác quốc tế; lựa chọn một số nhiệm vụ, dự án trọng điểm để triển khai ngay...

P.V (tổng hợp)

Truy điệu và an táng 80 hài cốt liệt sĩ quân tình nguyện và chuyên gia Việt Nam hy sinh tại Lào

Tại Nghĩa trang Liệt sĩ Nghi Lộc, xã Đông Lộc (Nghệ An), ngày 21.5 đã tổ chức Lễ truy điệu và an táng 80 hài cốt liệt sĩ là quân tình nguyện và chuyên gia Việt Nam hy sinh tại Lào, được quy tập trong mùa khô 2025-2026 đưa trở về đất mẹ thân yêu. Bí thư Trung ương Đảng, Phó Thủ tướng Phạm Thị Thanh Trà, Trưởng ban Chỉ đạo quốc gia 515 cùng các đại biểu tiễn đưa các Anh hùng liệt sĩ.

Tại buổi lễ, ông Phùng Thành Vinh, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Nghệ An, Trưởng ban Chỉ đạo 515 tỉnh đọc điếu văn tưởng niệm, khẳng định sự hy sinh của các liệt sĩ là biểu tượng cao đẹp của chủ nghĩa anh hùng cách mạng, tinh thần quốc tế trong sáng, thủy chung, son sắt giữa hai dân tộc Việt Nam - Lào. Đảng, Nhà nước, nhân dân và Quân đội ta mãi mãi tự hào, đời đời ghi nhớ công ơn to lớn của các anh hùng liệt sĩ đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng. Hơn 40 năm qua, Ban Công tác đặc biệt Chính phủ hai nước Việt Nam - Lào, Bộ Quốc phòng, Bộ Tư lệnh Quân khu 4 và tỉnh Nghệ An đã phối hợp chặt chẽ với các địa phương của Lào tổ chức tìm kiếm, cất bốc, quy tập được 12.897 hài cốt liệt sĩ quân tình nguyện và chuyên gia Việt Nam hy sinh trên đất nước bạn. Trong số đó, 1.680 hài cốt xác định được tên, quê quán; 937 hài cốt đã được bàn giao để các địa phương và gia đình tổ chức an táng tại quê hương các liệt sĩ.

Mùa khô 2025-2026, Đội Quy tập hài cốt liệt sĩ thuộc Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh Nghệ An được giao nhiệm vụ tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ là quân tình nguyện và chuyên gia Việt Nam hy sinh trên địa bàn các tỉnh Xiêng Khoảng, Viêng Chăn và Xay Sổm Bun. Với tinh thần trách nhiệm cao, sự kiên trì, bền bỉ và tình cảm sâu nặng đối với các anh hùng liệt sĩ, cùng sự phối hợp, giúp đỡ tận tình của chính quyền, lực lượng vũ trang và nhân dân các bộ tộc Lào, Đội Quy tập đã tìm kiếm, cất bốc được 80 hài cốt liệt sĩ, đưa về nước an táng theo nghi thức trang trọng.

Trong không khí thiêng liêng của buổi lễ, các đại biểu đã thành kính dâng hoa, dâng hương, tưởng niệm và bày tỏ lòng biết ơn vô hạn đối với công lao to lớn của các anh hùng liệt sĩ. Đồng thời, gửi lời tri ân sâu sắc tới thân nhân các liệt sĩ, gia đình thương binh, bệnh binh và những người có công với cách mạng. Lễ truy điệu và an táng là hoạt động có ý nghĩa chính trị, nhân văn sâu sắc, góp phần vun đắp mối quan hệ hữu nghị vĩ đại, đoàn kết đặc biệt và hợp tác toàn diện Việt Nam - Lào mãi mãi xanh tươi, đời đời bền vững.

T.SƯƠNG

SAU LOẠT BÀI CỦA *VĂN HÓA* VỀ DỰ ÁN ĐƯỜNG VEN BIỂN XUYÊN CẮT QUA DI SẢN VĂN HÓA KHẢO CỔ SA HUỲNH:

Đề xuất điều chỉnh "không băng qua đầm An Khê"

● **NHƯ ĐỒNG**

Ban Quản lý dự án đầu tư xây dựng các công trình giao thông tỉnh Quảng Ngãi vừa có văn bản số 1432/BQL-KHĐT gửi UBND tỉnh về việc đề xuất điều chỉnh phương án tuyến tránh đầm An Khê thuộc dự án đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh, giai đoạn III.

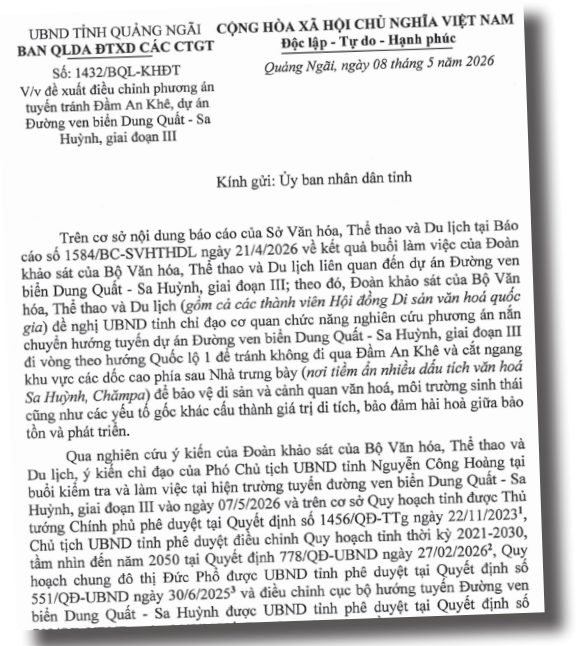
Theo đó, Ban Quản lý dự án đầu tư xây dựng các công trình giao thông tỉnh Quảng Ngãi đề nghị UBND tỉnh này xem xét, thống nhất phương án dự án đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh, giai đoạn III không đi qua đầm An Khê, thay vì phương án băng xuyên qua đầm An Khê như trước đó, nhằm bảo tồn không gian văn hóa Sa Huỳnh và hệ sinh thái đặc thù của vùng đầm cổ.

Đề xuất được đưa ra sau chuyến khảo sát thực địa của Đoàn công tác của Bộ VHTTDL cùng các thành viên Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia. Theo báo cáo của Sở VHTTDL, đoàn khảo sát kiến nghị địa phương nghiên cứu phương án nắn tuyến vòng theo hướng quốc lộ 1, tránh cắt ngang đầm An Khê và các triền dốc phía sau Nhà trưng bày văn hóa Sa Huỳnh, nơi được đánh giá còn tiềm ẩn nhiều dấu tích khảo cổ thuộc các lớp văn hóa Sa Huỳnh và Chămpa. Đầm An Khê từ lâu được xem là "cái nôi" của văn hóa Sa Huỳnh, nền văn hóa khảo cổ tiêu biểu ở miền Trung Việt Nam có niên đại hơn 2.000 năm. Không chỉ mang giá trị lịch sử, khảo cổ, khu vực này còn là không gian sinh thái đầm nước hiếm hoi còn khá nguyên vẹn ở cực Nam tỉnh Quảng Ngãi.

Văn bản còn cho biết, qua nghiên cứu ý kiến của Đoàn khảo sát Bộ VHTTDL, ý kiến chỉ đạo của Phó chủ tịch UBND tỉnh Nguyễn Công Hoàng tại buổi kiểm tra và làm việc tại hiện trường tuyến đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh, giai đoạn III và trên cơ sở Quy hoạch và các văn bản chỉ đạo, Ban Quản lý dự án đầu tư xây dựng các công trình giao thông tỉnh Quảng Ngãi đề xuất nắn tuyến không đi qua đầm An Khê như phương án ban đầu. Theo phương án mới, tuyến đường ven biển sẽ chuyển hướng đi vòng phía Bắc đầm An Khê, kết nối với quốc lộ 1 thay vì đi xuyên qua vùng đầm như phương án trước đây. Tổng chiều dài đầu tư dự kiến hơn 32,6km, trong đó có khoảng 11,2km sử dụng trùng tuyến quốc lộ 1 hiện hữu.

Cụ thể, đoạn từ Km82+00 đến Km104+500 và đoạn từ Km117+210 đến Km125+244 giữ nguyên hướng tuyến đã được tỉnh thống nhất trước đó. Tuyến kết nối mới dài khoảng 2,1km sẽ nối từ Km104+500 ra quốc lộ 1 tại khu vực xã Khánh Cường. Dự án được quy hoạch theo tiêu chuẩn đường đô thị cấp I, vận tốc thiết kế 60km/h. Một số đoạn được đầu tư quy mô bốn làn xe cơ giới, dải phân cách giữa và hệ thống vỉa hè đồng bộ theo quy hoạch đô thị Đức Phổ đến năm 2045. Theo Ban Quản lý dự án, việc điều chỉnh tuyến nhằm thực hiện đồng thời hai mục tiêu: Hoàn thiện trục giao thông ven biển miền Trung theo chỉ đạo của Chính phủ và bảo vệ giá trị di sản văn hóa, cảnh quan sinh thái khu vực đầm An Khê.

Các nhà nghiên cứu lịch sử, văn hóa đánh giá việc cân nhắc thay đổi hướng tuyến cho thấy sự chuyển biến trong tư duy phát triển hạ tầng gắn với bảo tồn di sản. Trong bối cảnh nhiều không gian khảo cổ ven biển đang chịu áp lực đô thị hóa và giao thông, việc lựa chọn "né di sản" được xem là hướng tiếp cận thận trọng và có trách nhiệm. Nếu được UBND tỉnh Quảng Ngãi chấp thuận, phương án mới sẽ là cơ sở để điều chỉnh báo cáo nghiên cứu tiền khả thi của dự án đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh giai đoạn III trong thời gian tới.

UBND TỈNH QUẢNG NGÃI
BAN QLDA ĐTXD CÁC CTGT
Số: 1432/BQL-KHĐT
V/v đề xuất điều chỉnh phương án tuyến tránh Đầm An Khê, dự án Đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh, giai đoạn III

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Quảng Ngãi, ngày 08 tháng 5 năm 2026

Kính gửi: Ủy ban nhân dân tỉnh

Trên cơ sở nội dung báo cáo của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tại Báo cáo số 1584/BC-SVHTHDL ngày 21/4/2026 về kết quả buổi làm việc của Đoàn khảo sát của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch liên quan đến dự án Đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh, giai đoạn III; theo đó, Đoàn khảo sát của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (*gồm cả các thành viên Hội đồng Di sản văn hoá quốc gia*) đề nghị UBND tỉnh chỉ đạo cơ quan chức năng nghiên cứu phương án nắn chuyển hướng tuyến dự án Đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh, giai đoạn III đi vòng theo hướng Quốc lộ 1 để tránh không đi qua Đầm An Khê và cắt ngang khu vực các dốc cao phía sau Nhà trưng bày (*nơi tiềm ẩn nhiều dấu tích văn hoá Sa Huỳnh, Chămpa*) để bảo vệ di sản và cảnh quan văn hoá, môi trường sinh thái cũng như các yếu tố gốc khác cấu thành giá trị di tích, bảo đảm hài hoà giữa bảo tồn và phát triển.

Qua nghiên cứu ý kiến của Đoàn khảo sát của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, ý kiến chỉ đạo của Phó Chủ tịch UBND tỉnh Nguyễn Công Hoàng tại buổi kiểm tra và làm việc tại hiện trường tuyến đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh, giai đoạn III vào ngày 07/5/2026 và trên cơ sở Quy hoạch tỉnh được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt tại Quyết định số 1456/QĐ-TTg ngày 22/11/2023[1], Chủ tịch UBND tỉnh phê duyệt điều chỉnh Quy hoạch tỉnh thời kỳ 2021-2030, tầm nhìn đến năm 2050 tại Quyết định 778/QĐ-UBND ngày 27/02/2026[2], Quy hoạch chung đô thị Đức Phổ được UBND tỉnh phê duyệt tại Quyết định số 551/QĐ-UBND ngày 30/6/2025[3] và điều chỉnh cục bộ hướng tuyến Đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh được UBND tỉnh phê duyệt tại Quyết định số

Văn bản đề xuất không đi qua đầm An Khê

Trước đó *Văn Hóa* đã có loạt bài: *Dự án đường ven biển giai đoạn III có đoạn tuyến xuyên cắt khu vực bảo vệ di tích quốc gia đặc biệt khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh: Cần tiếp cận quy hoạch theo hướng tích hợp* (số 4335, ra ngày 13.4.2026); *Tiếp bài Cần tiếp cận quy hoạch theo hướng tích hợp để bảo vệ di tích khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh: Nghiên cứu thêm phương án hướng tuyến để tránh di tích* (số 4336, ra ngày 15.4.2026); và *Về di tích quốc gia đặc biệt khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh, Chủ tịch Hội Khảo cổ học Việt Nam: Cần ưu tiên bảo tồn toàn vẹn* (số 5337, ra ngày 17.4.2026)…, tập trung phản ánh, nếu làm đường băng xuyên qua đầm An Khê thì sẽ đe dọa đến tính chân xác, toàn vẹn đến di tích khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh; đồng thời ảnh hưởng nghiêm trọng quá trình làm hồ sơ trình UNESCO công nhận là di sản văn hóa thế giới. ■

DỰ ÁN ĐƯỜNG VEN BIỂN GIAI ĐOẠN III CÓ ĐOẠN TUYẾN XUYÊN CẮT KHU VỰC BẢO VỆ DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT KHẢO CỔ VĂN HÓA SA HUỲNH:

Cần tiếp cận quy hoạch theo hướng tích hợp

[5]

Một góc đầm An Khê, nơi chứa đựng rất nhiều giá trị lịch sử văn hóa, khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh *(ảnh lớn)*. Giới chuyên gia, nhà nghiên cứu khảo sát thực tế tại đầm An Khê *(ảnh nhỏ)* Ảnh: ĐÒN KHÔI - NHƯ ĐỒNG

TIẾP BÀI *CẦN TIẾP CẬN QUY HOẠCH THEO HƯỚNG TÍCH HỢP* ĐỂ BẢO VỆ DI TÍCH KHẢO CỔ VĂN HÓA SA HUỲNH:

Nghiên cứu thêm phương án hướng tuyến để tránh di tích

● **HÀ AN (thực hiện)**

Dự án đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh (giai đoạn III) không chỉ mở ra không gian phát triển mới mà còn đặt ra thách thức trong việc bảo vệ giá trị di sản, đặc biệt tại khu vực đầm An Khê, nơi được xem là "trái tim" của văn hóa Sa Huỳnh.

Phóng viên *Văn Hóa* đã có cuộc trao đổi với TS Trần Đình Thành, Phó Cục trưởng Cục Di sản văn hóa (Bộ VHTTDL) nhằm làm rõ hơn giá trị nổi bật của khu di sản và những nguy cơ tác động tới di sản. Ông Thành cho biết:

- Di tích Khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh đã được Thủ tướng Chính phủ xếp hạng di tích quốc gia đặc biệt bao gồm đầm An Khê và các địa điểm khảo quật khảo cổ đã phát hiện dấu vết của văn hóa Sa Huỳnh. Hai khu vực này tạo nên giá trị cốt lõi của nền văn hóa Sa Huỳnh tại Quảng Ngãi. So với nhiều địa điểm Sa Huỳnh độc miền Trung, khu vực này có tầm quan trọng nổi bật. Thứ nhất, số lượng phát hiện khảo cổ rất nhiều, phong phú và đa dạng. Thứ hai, nơi đây hình thành một quần thể sinh thái gắn với đời sống cư dân Sa Huỳnh cổ, sau này là cư dân Chămpa. Đầm An Khê là một đầm nước ngọt hiếm gặp trong không gian ven biển, gần với hoạt động sinh sống, đánh bắt của cư dân cổ.

Không chỉ vậy, xung quanh đầm còn tồn tại các yếu tố lịch sử, xã hội kéo dài đến hiện tại như canh tác lúa, sản xuất muối, giao thương ven biển. Đây cũng là những yếu tố cấu thành giá trị di tích, bảo đảm hài hoà giữa bảo tồn và phát triển.

Trách nhiệm đặt ra là phải bảo tồn toàn vẹn và tiếp tục làm rõ giá trị di sản. Vì vậy, chúng tôi mong muốn phối hợp với địa phương để nghiên cứu điều chỉnh hướng tuyến, tránh khu vực đầm An Khê và vùng đất xung quanh. Cục Di sản văn hóa và các nhà khoa học sẽ tham mưu với lãnh đạo Bộ, đồng hành cùng địa phương, báo cáo Thủ tướng

Chính phủ để thảo gỡ khó khăn nếu tỉnh điều chỉnh phương án.

(TS TRẦN ĐÌNH THÀNH, Phó Cục trưởng Cục Di sản văn hóa)

- Trước những phương án xây dựng hướng tuyến đoạn qua đầm An Khê, được xem là "trái tim" của văn hóa Sa Huỳnh, theo ông ngưỡng cơ tác động đến di sản là gì?

- Chúng tôi đánh giá cao việc tỉnh đã nghiên cứu kỹ và đề xuất ba phương án. Hai phương án tránh di sản nhưng hạn chế về phát triển, một phương án đi qua khu vực bảo vệ II (đầm An Khê). Tuy nhiên, theo đánh giá của các nhà khoa học và Cục Di sản văn hóa, đầm An Khê với giá trị của nó cần được xếp vào khu vực bảo vệ I, chứ không phải bảo vệ II như hiện nay. Đây là khu vực gần với đời sống cư dân cổ, từ sản xuất muối, cư trú đến tín ngưỡng. Nếu xây dựng tuyến đường, sẽ tác động không chỉ ở đầm mà còn lan rộng ra toàn bộ không gian khảo cổ học, nơi có thể phát hiện thêm nhiều di chỉ. Việc xây dựng không chỉ ảnh hưởng đến cấu trúc cảnh quan mà còn tác động trực tiếp đến khả năng nghiên cứu lâu dài di tích. Đặc biệt, tuyến đường còn đi qua khu vực đất liền ven đầm, nơi tiềm năng khảo cổ về văn hóa Sa Huỳnh và Chămpa còn rất lớn. Đây là khu vực gần với đời sống cư dân cổ, từ sản xuất muối, cư trú đến tín ngưỡng. Nếu xây dựng tuyến đường, sẽ tác động không chỉ ở đầm mà còn lan rộng ra toàn bộ không gian khảo cổ học, nơi có thể phát hiện thêm nhiều di chỉ. Việc xây dựng không chỉ ảnh hưởng đến cấu trúc cảnh quan mà còn tác động trực tiếp đến khả năng nghiên cứu lâu dài di tích. Đặc biệt, tuyến đường còn đi qua khu vực đất liền ven đầm, nơi tiềm năng khảo cổ về văn hóa Sa Huỳnh và Chămpa còn rất lớn. Đây là khu vực gần với đời sống cư dân cổ, từ sản xuất muối, cư trú đến tín ngưỡng.

- Từ câu chuyện đầm An Khê, có thể thấy quy hoạch bảo tồn di sản ở địa phương vẫn chưa được hoàn thiện. Theo ông, việc thiếu quy hoạch tổng thể đã ảnh hưởng như thế nào đến quá trình vực ven đầm. Có thể điều chỉnh tuyến theo hướng bám sát quốc lộ 1 hiện nay, vẫn đảm bảo kết nối giao thông và phát triển du lịch mà không xâm hại di sản. Các nhà khoa học cũng đề xuất phương án này như một giải pháp hài hòa hơn, tránh tác động đến khu vực có giá trị khảo cổ đặc biệt.

- Từ câu chuyện đầm An Khê, có thể thấy quy hoạch bảo tồn di sản ở địa phương vẫn chưa được hoàn thiện. Theo ông, việc thiếu quy hoạch tổng thể đã ảnh hưởng như thế nào đến quá trình án hạ tầng xuất hiện, chúng ta thiếu cơ sở để đối chiếu, đánh giá một cách hệ thống. Chúng tôi kiến nghị tỉnh sớm xây dựng quy hoạch di tích, đồng thời nghiên cứu ở tầm di sản thế giới. Từ năm 2023, Bộ VHTTDL đã có văn bản về tiêm năng này. Trong khi chờ quy hoạch, giải pháp trước mắt là nghiên cứu thêm phương án tuyến tránh khu vực đầm và vùng có tiềm năng di sản.

- Địa phương hiện nay cũng cho rằng, nghiên cứu hướng tuyến mới để không gây ảnh hưởng đến di sản văn hóa quốc gia đặc biệt là vấn đề khó và phức tạp. Vậy quan điểm của cơ quan quản lý sẽ thế nào, thưa ông?

- Quan điểm của chúng tôi rất rõ: Không thể đánh đổi di sản văn hóa để phát triển. Văn hóa Sa Huỳnh ở miền Trung là một trong ba nền văn hóa lớn của Việt Nam, cùng với văn hóa Đông Sơn ở miền Bắc và văn hóa Óc Eo ở miền Nam. Trong đó, đủ văn hóa Sa Huỳnh trải dài ở miền Trung nhưng ở khu vực Quảng Ngãi có mật độ di tích dày đặc, mang tính điển hình cho nền văn hóa Sa Huỳnh hơn cả.

Trách nhiệm đặt ra là phải bảo tồn toàn vẹn và tiếp tục làm rõ giá trị di sản. Vì vậy, chúng tôi mong muốn phối hợp với địa phương để nghiên cứu điều chỉnh hướng tuyến, tránh khu vực đầm An Khê và vùng đất xung quanh. Cục Di sản văn hóa và các nhà khoa học sẽ tham mưu với lãnh đạo Bộ, đồng hành cùng địa phương, báo cáo Thủ tướng.

VỀ DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT KHẢO CỔ VĂN HÓA SA HUỲNH, CHỦ TỊCH HỘI KHẢO CỔ HỌC VIỆT NAM:

Cần ưu tiên bảo tồn toàn vẹn

● **NGỌC TRUNG - LÂM SƠN**

Đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh (giai đoạn III) là dự án hạ tầng quan trọng nhưng hướng tuyến khoảng 1,2km đoạn đi qua đầm An Khê, khu vực II di tích quốc gia đặc biệt Khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh, đang đặt ra yêu cầu tiếp cận thận trọng.

Di tích quốc gia đặc biệt Khảo cổ Sa Huỳnh ở khu vực Gò Ma Vương được phân bổ xung quanh đầm An Khê Ảnh: N.VIỆN

PGS.TS Tống Trung Tín, Chủ tịch Hội Khảo cổ học Việt Nam cho rằng, bảo tồn và phát triển không loại trừ nhau, nhưng phải triển khai theo hướng "bảo tồn trước, phát triển sau". Theo ông, việc lựa chọn phương án nắn tuyến là cần thiết nhằm bảo vệ tối đa giá trị di sản, đặc biệt là tính toàn vẹn, một tiêu chí then chốt trong công tác hồ sơ di sản thế giới.

Trao đổi riêng với *Văn Hóa*, PGS.TS Tống Trung Tín, Chủ tịch Hội Khảo cổ học Việt Nam, Ủy viên Hội đồng Di sản văn hóa quốc gia, cho hay: Di tích quốc gia đặc biệt Khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh rất có tiềm năng để trở thành di sản văn hóa thế giới. Rất mừng là, năm 2023 tỉnh Quảng Ngãi đã đề xuất với Bộ, ngành có thẩm quyền về vấn đề này. Chúng tôi rằng, cho đến nay những động thái liên quan cho việc lập hồ sơ còn chậm. "Nhưng trước khi hướng đến danh hiệu đó thiết nghĩ cần có một chương trình điều tra, nghiên cứu tổng thể, toàn diện và sâu sắc theo lộ trình khoa học, bài bản vì đây là một trong ba trung tâm văn hóa lớn làm nên bức tranh văn hóa Việt Nam trong khoảng thời gian từ 2.500 năm đến 2.000 năm cách ngày nay; và là dạng di sản hiếm có duy nhất còn lại với hệ thống di tích dày đặc cùng không gian sinh tồn qua nhiều thời kỳ lịch sử còn khá nguyên vẹn", ông Tín đề nghị.

Cụ thể hơn, trong câu trúc di sản văn hóa Sa Huỳnh, đầm An Khê không phải là một yếu tố phụ trợ. Các ý kiến chuyên gia đều nhận định đầm An Khê là khu vực nhạy cảm, có vai trò then chốt trong không gian văn hóa Sa Huỳnh; chính đặc điểm liên hoàn giữa đầm nước, gò cư trú, cánh đồng muối, không gian sinh hoạt ven biển tạo nên giá trị tổng hợp của di tích. Đặt trong mục tiêu đề hạn, hướng tới di sản thế giới cho Sa Huỳnh, PGS.TS Tống Trung Tín cho rằng, theo chuẩn UNESCO, hồ sơ di sản thế giới phải đáp ứng các tiêu chí nghiêm ngặt, trong đó nổi bật là giá trị toàn cầu, tính xác thực và tính toàn vẹn. Nếu hai tiêu chí đầu có thể được chứng minh bằng hệ thống tư liệu, hiện vật, kết quả nghiên cứu, thì "tính toàn vẹn", nhất là môi trường sinh thái và cảnh quan, lại đang đối mặt nhiều thách thức trước các can thiệp hạ tầng.

> *Mọi quyết định liên quan đến di sản văn hóa, lịch sử, khảo cổ cần được cân nhắc thận trọng không chỉ bởi toàn kinh tế, kỹ thuật, mà còn ở chiều sâu văn hóa. Trong trường hợp cụ thể này, thiết nghĩ các bên liên quan cùng với các chuyên gia, nhà khoa học, nhà quản lý nên hành nào đó, thảo luận và thống nhất kiến nghị theo hướng: Cần ưu tiên cao nhất cho việc bảo tồn toàn vẹn di tích Khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh.*
>
> **(PGS.TS TỐNG TRUNG TÍN)**

Theo báo cáo phương án hướng tuyến của Ban QLDA ĐTXD các CTGT tỉnh Quảng Ngãi, đoạn qua đầm An Khê được cân nhắc với nhiều phương án và định hướng lựa chọn "đi thẳng bằng cầu qua đầm bằng các nhịp cầu", với lập luận không tạo khoảng ngăn cách đầm nước, giữ hướng tuyến thẳng song song bờ biển và gần với mục tiêu phát huy hiệu quả liên kết vùng. Tuy nhiên, PGS.TS Tống Trung Tín cảnh báo: Nếu làm đường, cầu cắt qua đầm An Khê thì sẽ đe dọa trực tiếp tính toàn vẹn của khu di tích; đe dọa toàn bộ cảnh quan và môi trường sống của cả con người lẫn các loài sinh vật đang sinh sống ở đây. Và như thế, nếu tiến tới xây dựng hồ sơ khoa học đi sản văn hóa thế giới cho di tích quốc gia đặc biệt Khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh, chắc chắn rất khó đạt. Theo Chủ tịch Hội Khảo cổ học Việt Nam, ngay cả trong trường hợp không đặt mục tiêu di sản thế giới, khi đi tích đã là quốc gia hoặc quốc gia đặc biệt, nguyên tắc vẫn là bảo tồn nguyên vẹn và nguyên trạng. Khi giá trị gốc bị phá vỡ, mọi nỗ lực phục dựng về sau chỉ mang tính tương đối.

Trả lời câu hỏi, "đâu là phương án khả thi để bảo tồn giá trị cốt lõi di tích quốc gia đặc biệt Khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh?", PGS Tín nhấn nhận: "Theo tôi được biết, các phương án hướng tuyến qua khu vực đầm An Khê được các bên liên quan phối hợp rất tốt, và có những phương án cần được thảo luận kỹ. Chúng tôi cũng nhận thấy, các nhà xây dựng cũng có cái khó nhưng họ cũng rất lắng nghe ý kiến chuyên gia. Phương án được các chuyên gia, nhà khoa học, văn hóa kiến nghị là uốn đường nương theo địa hình phía Tây của đầm hồ An Khê, bám và "cạp" sát đường cao tốc, đường sắt hiện nay. Khó một chút nhưng đổi lại toàn bộ đầm An Khê và di tích khảo cổ Sa Huỳnh được bảo vệ để chuẩn bị các bước tiếp theo.

Đường hay cầu cạn ở khúc quanh đó cũng cần có thiết kế tiêu chuẩn sao cho đẹp, phù hợp với điều kiện tự nhiên, và nếu có thể coi đó như một điểm nhấn cho khu di sản trong tương lai". Ở góc độ quy hoạch tích hợp, đây cũng là cách tiếp cận giảm xung đột trực tiếp giữa tuyến giao thông mới và không gian di sản nhạy cảm. "Di sản không chỉ là tài sản vật chất, mà còn mang giá trị tinh thần, thậm chí có thể được ví như một "không gian thiêng". Vì vậy, mọi quyết định liên quan đến di sản văn hóa, lịch sử, khảo cổ cần được cân nhắc thận trọng không chỉ ở bài toán kinh tế, kỹ thuật, mà còn ở chiều sâu văn hóa. Trong trường hợp cụ thể này, các bên liên quan cùng với các chuyên gia, nhà khoa học, nhà quản lý tiến hành trao đổi, thảo luận và thống nhất kiến nghị theo hướng: Cần ưu tiên cao nhất cho việc bảo tồn toàn vẹn di tích Khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh", PGS.TS Tống Trung Tín nhấn mạnh. ■

Loạt bài phản ánh dự án đường ven biển Dung Quất - Sa Huỳnh giai đoạn III băng cắt qua đầm An Khê

Hà Nội sẽ tăng tiền phạt hành vi lấn chiếm vỉa hè, lòng đường

Những hành vi sử dụng trái phép lòng đường, vỉa hè để họp chợ; kinh doanh dịch vụ ăn uống; bày, bán hàng hóa, sửa chữa phương tiện trên địa bàn TP Hà Nội có thể bị phạt 4 - 6 triệu đồng. Hà Nội đề xuất tăng mức phạt nhiều hành vi trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội và giao thông đường bộ, trong đó việc lấn chiếm vỉa hè, lòng đường dự kiến tăng gấp 2 lần quy định.

UBND TP Hà Nội đang lấy ý kiến về dự thảo nghị quyết của HĐND thành phố quy định mức tiền phạt đối với một số hành vi vi phạm hành chính trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội và một số lĩnh vực khác có liên quan trên địa bàn thành phố. TP Hà Nội đề xuất tăng mức tiền phạt đối với 47 hành vi vi phạm hành chính trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội và lĩnh vực giao thông đường bộ nhưng không quá hai lần mức tiền phạt chung do Chính phủ quy định.

Cụ thể, Hà Nội đề xuất tăng mức tiền phạt gấp hai lần đối với hành vi sử dụng trái phép lòng đường, vỉa hè để họp chợ; kinh doanh dịch vụ ăn uống; bày, bán hàng hóa, sửa chữa phương tiện, máy móc, thiết bị; rửa xe; đặt, treo biển hiệu, biển quảng cáo. Những hành vi vi phạm này có thể bị phạt 4 - 6 triệu đồng. Hành vi bán hàng rong hoặc bán hàng hóa nhỏ lẻ khác trên lòng đường, trên vỉa hè các tuyến phố có quy định cấm bán hàng có thể bị phạt 400.000 - 500.000 đồng. Hành vi đỗ xe không sát theo lề đường, vỉa hè phía bên phải theo chiều đi hoặc bánh xe gần nhất cách lề đường, vỉa hè quá 0,25 m có thể bị phạt 1,6 - 2 triệu đồng.

Dừng xe, đỗ xe, quay đầu xe trái quy định gây ùn tắc giao thông có thể bị phạt 8 - 12 triệu đồng. Hành vi dùng xe đẩy làm quầy hàng lưu động trên đường gây cản trở giao thông có thể bị phạt 200.000 - 400.000 đồng. UBND TP Hà Nội cho biết, việc xây dựng nghị quyết nhằm tạo cơ sở pháp lý trong việc kiểm tra, xử lý vi phạm hành chính đối với các hành vi vi phạm trong lĩnh vực an ninh, trật tự, an toàn xã hội, an toàn giao thông, đồng thời góp phần giải quyết các điểm nghẽn về ùn tắc giao thông và trật tự đô thị.

B.N

VIẾT TIẾP "SAU GẦN MỘT NĂM VẬN HÀNH CHÍNH QUYỀN HAI CẤP":

"Vừa chạy vừa xếp hàng"

● THÙY TRANG

Cuối tháng 4 và đầu tháng 5, không khí tại nhiều Trung tâm Cung ứng dịch vụ công trên địa bàn TP.HCM khá rộn ràng với nhiều hoạt động văn hóa, văn nghệ cơ sở chào mừng những ngày lễ lớn.

Tuy nhiên, phía sau những sân khấu sáng đèn ấy là không ít trăn trở của đội ngũ đang trực tiếp vận hành các trung tâm cung ứng dịch vụ công, mô hình mới được hình thành trên cơ sở tổ chức lại các trung tâm văn hóa trước đây.

Khi một người phải làm việc của nhiều người

Nếu nhìn vào hoạt động của các đơn vị trong các dịp lễ vừa qua, nhiều người có thể cảm nhận rõ sự chủ động của các địa phương trong tổ chức sinh hoạt cộng đồng. Các trung tâm hiện nay không chỉ duy trì biểu diễn văn nghệ quần chúng mà còn tổ chức hội thi, hoạt động thể thao, tuyên truyền cổ động… phục vụ đông đảo người dân trên địa bàn. Thế nhưng, khi đi sâu vào quá trình vận hành, áp lực về nhân sự bắt đầu bộc lộ rõ.

Ông Giáp Đức Hiếu, Phó Giám đốc Trung tâm Cung ứng Dịch vụ công phường An Đông cho biết, đơn vị hiện vẫn đang trong giai đoạn thích nghi với mô hình mới. Từ một trung tâm văn hóa cấp quận (quận 5 trước đây) có bộ máy tương đối đầy đủ, sau khi chuyển đổi, nhân sự được chia tách về ba phường (An Đông, Chợ Lớn, Chợ Quán).

"Nhân sự chuyên môn bị chia ba, khiến mỗi người phải kiêm nhiệm rất nhiều đầu việc. Trước đây, từng mảng đều có người phụ trách như phục trang, ca, múa, biên tập hay đạo diễn. Nay thì đạo diễn vừa dàn dựng, vừa dạy múa, lo phục trang; người phụ trách ca cũng phải kiêm luôn phần biên tập, đi đứng cho diễn viên. Nếu có diễn viên hỗ trợ còn đỡ vất vả, còn không hầu như mọi việc đều dồn lên một người, từ chuyên môn đến giặt giũ, thuê mướn phục trang…", ông chia sẻ và nói thêm, dù khối lượng công việc tăng lên, các đơn vị vẫn phải cố gắng duy trì hoạt động thường xuyên để không làm gián đoạn đời sống văn hóa ở địa phương. Không riêng ở An Đông, tình trạng thiếu hụt nhân sự chuyên môn cũng xuất hiện ở nhiều trung tâm khác. Một đơn vị cho hay, sau khi tách về phường, nguồn ngân sách bị hạn hẹp dẫn đến tình trạng phải "thắt lưng buộc bụng". "Các chương trình dàn dựng phải giảm số lượng diễn viên, ví dụ từ 50-60 người xuống còn 20-30 người, dẫn đến quy mô và chất lượng cũng bị ảnh hưởng theo", đơn vị này tâm tư.

Ông Lê Đức Pháp, Giám đốc Trung tâm Văn hóa và Triển lãm TP.HCM cho rằng, đây là giai đoạn chuyển tiếp nên nhiều đơn vị vẫn đang trong quá trình sắp xếp lại bộ máy và hoàn thiện phương thức vận hành. "Trước đây, trung tâm văn hóa quận, huyện có bộ máy tương đối rõ ràng. Khi chuyển về cấp phường, nhân sự được phân bổ lại nên có nơi thiếu một số mảng chuyên môn. Trong khi đó, mô hình hiện nay lại tích hợp nhiều lĩnh vực nên áp lực công việc lớn hơn trước", ông Pháp nói. Theo ông Pháp, nhiều trung tâm hiện vận hành theo mô hình tổng hợp, bao gồm văn hóa, thể thao, truyền thông, công ích, kinh tế, quản lý chợ, quản lý bến xe… Trong khi đó, nhân sự chuyên sâu về văn hóa, nghệ thuật lại khá mỏng. "Nếu người phụ trách không có chuyên môn văn hóa, thể thao thì hoạt động rất dễ bị chậm nhịp hoặc bị kìm lại", ông nhìn nhận.

Thiết chế văn hóa chưa đồng đều

Bên cạnh nhân sự, cơ sở vật chất, thiết chế văn hóa cũng là vấn đề được nhiều đơn vị nhắc đến. Theo ghi nhận, những địa phương còn giữ được không gian sinh hoạt văn hóa từ hệ thống quận, huyện cũ như sân khấu, hội trường, trung tâm sinh hoạt cộng đồng sẽ thuận lợi hơn trong tổ chức hoạt động. Ngược lại, có nơi phải tận dụng cơ sở vật chất sẵn có hoặc vừa làm vừa bổ sung dần.

Sau khi tách phường, nhân sự Trung tâm Cung ứng dịch vụ công phường Chợ Quán từng phải ngồi làm việc nhờ tại Trung tâm phường An Đông trong một thời gian. Hiện đơn vị đã chuyển về trụ sở tạm đặt tại hồ bơi Lam Sơn, trong lúc chờ hoàn tất trụ sở chính thức được cải tạo từ một trường mầm non. Ông Lê Đức Pháp cho biết, hiện nay nhiều trung tâm vẫn chưa có đầy đủ thiết chế văn hóa để vận hành đồng bộ như trước đây. Điều này phần nào ảnh hưởng đến quy mô và chất lượng hoạt động. "Hiện tại, bộ máy và cơ sở vật chất đang là điểm yếu lớn nhất của các trung tâm cung ứng dịch vụ công. Theo đánh giá, có hơn 2/3 đơn vị chưa có đủ cơ sở thiết chế văn hóa để hoạt động đúng quy chuẩn. Việc thiếu hụt chuyên môn và thiết chế dẫn đến hiệu quả và chất lượng các chương trình văn hóa không còn được như trước. Muốn tổ chức một chương trình lớn cần nhiều yếu tố từ nhân lực, sân bãi đến âm thanh, ánh sáng… Trong điều kiện hiện nay, các đơn vị phải linh hoạt hơn rất nhiều để duy trì hoạt động", ông Pháp trăn trở.

Tại phường An Đông, dù có lợi thế về không gian rộng và là nơi gắn bó lâu năm với các hoạt động lễ hội của cộng đồng người Hoa, trung tâm vẫn phải tính toán kỹ hơn về quy mô tổ chức để phù hợp nguồn lực thực tế. "Khi nguồn lực giảm thì quy mô và chất lượng chương trình cũng bị ảnh hưởng phần nào", ông Giáp Đức Hiếu thừa nhận. Bên cạnh đó, cơ chế tài chính hiện nay cũng khiến nhiều trung tâm gặp áp lực trong cân đối nguồn thu và chi thường xuyên. Một số đơn vị vẫn đang trong quá trình hoàn thiện bộ máy lãnh đạo, dẫn đến việc điều hành còn cần thêm thời gian để ổn định. Tuy nhiên, theo nhiều cán bộ cơ sở, đây là khó khăn có thể dự báo trong giai đoạn đầu chuyển đổi mô hình. Điều quan trọng là cần có thêm cơ chế hỗ trợ để các đơn vị từng bước thích nghi.

Cần thêm cơ chế để vận hành linh hoạt

Từ góc độ đào tạo và thực hành văn hóa, TS, NSƯT, đạo diễn Hoàng Duẩn, Phó Trưởng khoa Quản lý Văn hóa - Nghệ thuật (Trường ĐH Văn hóa TP.HCM) cho rằng, sau khi chuyển sang mô hình trung tâm cung ứng dịch vụ công, hoạt động văn hóa cơ sở đang xuất hiện nhiều bất cập cần được nhìn nhận thấu đáo. Theo ông, nguồn lực dành cho văn hóa, nghệ thuật hiện bị phân tán đáng kể. Nhiều cán bộ trước đây chỉ làm chuyên môn văn hóa nay phải kiêm thêm các mảng như môi trường, y tế, thể thao, truyền thông, công ích, thậm chí quản lý chợ.

"Có nơi cán bộ văn hóa còn phải trực tiếp đi thu tiền các ki ốt trong chợ. Nguồn lực dành cho lĩnh vực hoạt động văn hóa, nghệ thuật trở nên mỏng, manh mún, bị phân tán, các hoạt động văn hóa, nghệ thuật cũng không còn được như trước", ông nói. Đặc biệt, các đội thông tin lưu động, lực lượng từng rất quen thuộc ở cơ sở nay cũng bị chia tách, thu hẹp quy mô khi nhân sự phân tán về các phường. Theo TS Hoàng Duẩn, một trong những vấn đề quan trọng hiện nay là việc lựa chọn lãnh đạo trung tâm phải đáp ứng yêu cầu chuyên môn về văn hóa, nghệ thuật và truyền thông, từ đó mới có thể tổ chức, vận hành hiệu quả hoạt động của các trung tâm. Bên cạnh yếu tố con người, ông cho rằng cần đầu tư đồng bộ các thiết chế văn hóa như nhà hát, thư viện, xe tuyên truyền, hệ thống âm thanh, ánh sáng và trung tâm sinh hoạt cộng đồng.

Bên cạnh những bất cập nêu trên, theo TS Hoàng Duẩn, hoạt động văn hóa cộng đồng hiện nay có thuận lợi là chính quyền cơ sở được chủ động hơn trong việc quyết định các mô hình sinh hoạt văn hóa phù hợp địa phương, không còn phải chờ quy trình nhiều tầng nấc như trước. Ông dẫn ví dụ, một số địa phương đã chủ động phục dựng lễ hội truyền thống, phát triển du lịch cộng đồng gắn với bản sắc văn hóa địa phương. Đây là tín hiệu tích cực nếu có cơ chế vận hành phù hợp. Việc đào tạo nguồn nhân lực văn hóa cũng cần thay đổi theo tình hình mới. Nếu trước đây đào tạo cán bộ quản lý văn hóa thì nay phải chuyển sang đào tạo người vừa quản lý văn hóa vừa làm dịch vụ văn hóa. Ngoài kiến thức quản lý, nhân sự văn hóa hiện nay cần được trang bị kỹ năng tổ chức sự kiện, truyền thông số, vận hành dịch vụ, kết nối cộng đồng và khai thác giá trị văn hóa phục vụ phát triển địa phương.

Không ít cán bộ thừa nhận họ đang phải "vừa làm vừa điều chỉnh" để thích nghi với yêu cầu mới. Tuy vậy, điều đáng ghi nhận là nhiều địa phương vẫn nỗ lực duy trì nhịp hoạt động văn hóa cơ sở trong điều kiện nguồn lực còn hạn chế. ■

Đêm hội văn hóa "Âm điệu phương Nam" tại phường Bình Phú nhân ngày Văn hóa các dân tộc Việt Nam 19.4 **Ảnh: THÚY BÌNH**

Từ du lịch cộng đồng đến quản trị cộng đồng ở Tuyên Quang

Bài, ảnh: NGỌC BÍCH - NGUYỄN HUYÊN

Giữa những triền núi xanh của Tuyên Quang, nơi tiếng đàn tính vẫn ngân vang bên bếp lửa và những nếp nhà sàn còn giữ mùi gỗ mới sau cơn mưa rừng, một cách làm du lịch mới đang dần hình thành. Không chạy theo những công trình đồ sộ, địa phương này đang lựa chọn con đường khác, đó là phát triển du lịch cộng đồng dựa trên hạnh phúc của người dân bản địa, trên sự gìn giữ văn hóa và sự đồng hành lâu dài của các tổ chức quốc tế.

Trong hành trình ấy, những dự án hợp tác với Thụy Sĩ thông qua Helvetas hay các sáng kiến phát triển bền vững của Tổ chức Du lịch Liên Hợp Quốc (UN Tourism) không chỉ mang đến nguồn lực kỹ thuật. Điều quan trọng hơn, họ góp phần thay đổi tư duy phát triển khi người dân không còn đứng ngoài cuộc mà trở thành chủ thể của điểm đến.

Tại tỉnh Tuyên Quang, Dự án "Du lịch Thụy Sĩ vì sự phát triển bền vững tại Việt Nam" (ST4SD), do Helvetas Việt Nam triển khai đã hỗ trợ địa phương xây dựng các mô hình du lịch cộng đồng theo hướng bền vững, nâng cao năng lực quản trị điểm đến, đào tạo kỹ năng cho người dân và hỗ trợ xây dựng thương hiệu du lịch. Dự án không chọn cách hỗ trợ ngắn hạn bằng những công trình hữu hình, mà đi sâu vào việc nâng cao năng lực và tạo sinh kế bền vững cho người dân. Họ được học từ những điều nhỏ nhất, từ cách dọn buồng phòng, giao tiếp với khách quốc tế, kể câu chuyện văn hóa của dân tộc mình, cho đến cách quản lý quỹ cộng đồng hay xây dựng sản phẩm du lịch có trách nhiệm.

Ở thôn Khun, xã Bằng Lang, mô hình du lịch cộng đồng bền vững đã được hình thành với sự tham gia của 20 hộ dân, gồm các hộ làm homestay, phát triển dược liệu và bảo tồn văn hóa truyền thống. Dự án hỗ trợ kinh phí cải tạo cơ sở vật chất, trang thiết bị và đào tạo kỹ năng phục vụ du lịch cho cộng đồng. Nhưng có lẽ, giá trị lớn nhất không nằm ở những con số hỗ trợ hàng trăm triệu đồng. Điều thay đổi sâu sắc hơn là nhận thức của cộng đồng về việc giữ gìn văn hóa như một tài sản sống.

Khái niệm "làng du lịch hạnh phúc" đang dần được nhắc đến nhiều hơn trong các mô hình phát triển du lịch cộng đồng nơi đây. Đó không phải là những ngôi làng được trang trí đẹp để phục vụ du khách check in, mà là nơi người dân cảm thấy tự hào vì văn hóa của mình được tôn trọng, được sống tốt hơn trên chính quê hương mình.

Người Tày, Nùng ở thôn Khun không chọn làm du lịch bằng cách bỏ nếp sống cũ, mà biến chính những giá trị văn hóa truyền thống thành sức hấp dẫn của điểm đến. Những khung dệt thủ công, làn điệu Then, tiếng đàn Tính hay không gian sinh hoạt cộng đồng vì thế trở thành phần hồn của trải nghiệm du lịch. Cách làm ấy đang mở ra một hướng phát triển khác với tư duy khai thác du lịch đại trà. Người dân không bị đẩy ra ngoài cuộc chơi, không bị biến thành "diễn viên" cho khách xem, mà trở thành người kể chuyện văn hóa của chính cộng đồng mình.

Nếu nhắc thêm một mô hình tiêu biểu cho cách tiếp cận này, không thể không nói tới thôn Lô Lô Chải, xã Lũng Cú. Từ một bản làng nhỏ nơi địa đầu Tổ quốc, Lô Lô Chải đã được UN Tourism công nhận là "Làng du lịch tốt nhất năm 2025". Đằng sau danh hiệu ấy không chỉ là cảnh quan đẹp hay những ngôi nhà trình tường đặc trưng của người Lô Lô. Điều khiến cộng đồng quốc tế đánh giá cao chính là khả năng bảo tồn văn hóa song hành với phát triển sinh kế bền vững. Dự án Helvetas đã hỗ trợ xây dựng bộ nhận diện thương hiệu điểm đến, hướng dẫn quản lý điểm đến theo tiêu chuẩn quốc tế và hỗ trợ cộng đồng xây dựng hồ sơ ứng cử danh hiệu quốc tế.

Một điểm đáng chú ý trong các dự án hợp tác quốc tế hiện nay là sự chuyển dịch từ hỗ trợ hạ tầng sang hỗ trợ quản trị. Tại Tuyên Quang, Helvetas đã hỗ trợ xây dựng Ban quản lý điều phối du lịch cộng đồng ở thôn Khun, xây dựng quy chế vận hành và hình thành quỹ phát triển du lịch cộng đồng. Đây là chi tiết rất quan trọng. Bởi một trong những hạn chế lớn nhất của du lịch cộng đồng ở Việt Nam lâu nay là thiếu cơ chế vận hành bền vững.

Các tổ chức quốc tế đang cố gắng giúp địa phương hình thành năng lực tự vận hành thay vì phụ thuộc vào hỗ trợ bên ngoài. Điều này bao gồm cả kỹ năng quản trị điểm đến, marketing số, quản lý chất lượng dịch vụ và xây dựng hệ thống giám sát theo tiêu chuẩn quốc tế. Đó cũng là hướng đi phù hợp với xu thế du lịch toàn cầu hiện nay, khi du khách ngày càng quan tâm tới trải nghiệm chân thực, có trách nhiệm với môi trường và cộng đồng sở tại.

Trong bối cảnh nhiều điểm đến trên thế giới đang phải đối mặt với hệ lụy của du lịch quá tải, những mô hình "làng du lịch hạnh phúc" nơi đây gợi ra một hướng đi đáng suy ngẫm. Ở đó, phát triển du lịch không đồng nghĩa với đánh đổi bản sắc. Một ngôi làng có thể đón khách quốc tế nhưng vẫn giữ được tiếng khèn, câu hát dân gian, nếp nhà truyền thống và nhịp sống cộng đồng. ■

Đường vào thôn Khun, xã Bằng Lang, tỉnh Tuyên Quang

Siết chặt hoạt động du lịch ra nước ngoài

Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam vừa ban hành văn bản gửi các doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế về việc tăng cường quản lý đối với hoạt động du lịch ra nước ngoài.

Theo đó, để tăng cường hiệu quả công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế, bảo đảm hoạt động đưa khách du lịch Việt Nam ra nước ngoài được tổ chức đúng quy định pháp luật, an toàn, văn minh, Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam đề nghị các doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ lữ hành quốc tế nghiêm túc triển khai một số nội dung: Chấp hành nghiêm quy định của pháp luật về du lịch, xuất cảnh nhập cảnh và các quy định pháp luật có liên quan; tổ chức hoạt động đưa khách du lịch ra nước ngoài đúng phạm vi kinh doanh được cấp phép, đúng mục đích theo chương trình du lịch đã đăng ký; tăng cường công tác quản lý khách du lịch trước, trong và sau chương trình du lịch; chủ động rà soát thông tin khách hàng, nâng cao trách nhiệm trong việc quản lý hồ sơ, hợp đồng du lịch, lịch trình tour; kịp thời nhận diện các trường hợp có dấu hiệu rủi ro cao hoặc lợi dụng hoạt động du lịch để xuất cảnh trái mục đích; không tổ chức, môi giới, tiếp tay hoặc bao che dưới bất kỳ hình thức nào đối với các hành vi lợi dụng hoạt động du lịch để xuất cảnh trái mục đích, cư trú, lao động bất hợp pháp hoặc thực hiện các hành vi vi phạm pháp luật ở nước ngoài; nâng cao trách nhiệm của người phụ trách kinh doanh dịch vụ lữ hành, hướng dẫn viên du lịch và trưởng đoàn trong việc quản lý đoàn khách; thường xuyên theo dõi tình hình đoàn khách trong suốt quá trình thực hiện chương trình du lịch; chủ động phối hợp với đối tác nước ngoài và cơ quan chức năng để xử lý kịp thời các tình huống phát sinh.

Tăng cường công tác tuyên truyền, phổ biến cho khách du lịch chấp hành nghiêm pháp luật Việt Nam và pháp luật nước sở tại. Tuân thủ các quy định về xuất nhập cảnh, cư trú, an ninh, trật tự, văn hóa ứng xử và bảo đảm an toàn trong quá trình tham gia chương trình du lịch nước ngoài; khi phát sinh vụ việc liên quan đến khách du lịch Việt Nam ở nước ngoài, đề nghị doanh nghiệp chủ động phối hợp với cơ quan đại diện Việt Nam ở nước ngoài, cơ quan chức năng sở tại và các đơn vị liên quan để xử lý vụ việc, kịp thời báo cáo về Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam và cơ quan chức năng liên quan để phối hợp theo dõi, xử lý theo quy định; thường xuyên rà soát, hoàn thiện quy trình quản trị rủi ro, nâng cao trách nhiệm pháp lý, đạo đức nghề nghiệp và ý thức chấp hành pháp luật trong hoạt động kinh doanh lữ hành quốc tế, góp phần xây dựng môi trường du lịch an toàn, văn minh, lành mạnh, bảo vệ uy tín, hình ảnh của du lịch Việt Nam trên trường quốc tế.

L.HƯƠNG

Khơi nguồn du lịch văn hóa bản địa

● **Bài, ảnh: MẠNH HÀ**

Miền núi phía Bắc Việt Nam từ lâu được xem là "kho báu văn hóa sống" của cả nước. Không chỉ sở hữu cảnh quan hùng vĩ với núi cao, ruộng bậc thang, cao nguyên đá hay những cung đèo nổi tiếng, khu vực này còn là nơi hội tụ của hàng chục dân tộc thiểu số như Mông, Dao, Tày, Nùng, Thái, Mường, Hà Nhì, Lô Lô… Mỗi cộng đồng cư dân mang theo một hệ thống phong tục, tập quán, lễ hội, tiếng nói, trang phục và tri thức bản địa riêng biệt, tạo nên sức hấp dẫn đặc biệt cho du lịch văn hóa.

Văn hóa bản địa đang trở thành lợi thế cạnh tranh của các tỉnh miền núi phía Bắc

Một trong những thế mạnh nổi bật nhất của du lịch văn hóa miền núi phía Bắc là sự đa dạng tộc người. Theo nhiều nghiên cứu văn hóa, khu vực này là nơi sinh sống của nhiều dân tộc thiểu số với những đặc trưng văn hóa riêng biệt. Mỗi dân tộc là một "bảo tàng sống" về lịch sử và bản sắc. Người Mông nổi tiếng với nghệ thuật múa khèn, chợ phiên và nghề dệt lanh; người Dao có tục cấp sắc, bài thuốc nam và trang phục thêu thủ công tinh xảo; người Tày, Nùng nổi bật với hát then, đàn tính và lễ hội Lồng Tồng; người Thái lại hấp dẫn du khách bằng điệu xòe và văn hóa ẩm thực độc đáo.

Chính sự phong phú ấy đã tạo nên những sản phẩm du lịch văn hóa mang bản sắc riêng cho từng địa phương. Tuyên Quang gây ấn tượng với chợ tình Khâu Vai, những ngôi nhà trình tường của người Mông trên cao nguyên đá Đồng Văn và mùa hoa tam giác mạch rực rỡ. Sa Pa của Lào Cai hấp dẫn bởi bản Cát Cát, Tả Van, nơi du khách có thể trải nghiệm cuộc sống của người Mông và Dao đỏ. Sơn La, Điện Biên hay Lai Châu lại nổi tiếng với văn hóa người Thái, những điệu xòe đoàn kết cùng nghệ thuật ẩm thực vùng cao. Trong khi đó, Cao Bằng và Lạng Sơn mang đậm dấu ấn văn hóa Tày, Nùng với làn điệu then cổ và kiến trúc nhà sàn truyền thống.

Lễ hội truyền thống cũng là "đặc sản" quý giá của du lịch miền núi phía Bắc. Hầu hết các dân tộc đều có hệ thống lễ hội gắn với tín ngưỡng nông nghiệp, đời sống cộng đồng và quan niệm tâm linh. Lễ hội Gầu Tào của người Mông là dịp cầu may mắn, sức khỏe và mùa màng bội thu; lễ hội Lồng Tồng của người Tày thể hiện tín ngưỡng xuống đồng cầu mùa; lễ hội Hoa Ban của người Thái tôn vinh vẻ đẹp thiên nhiên và tình yêu đôi lứa. Các lễ hội thường gắn với trò chơi dân gian, múa hát truyền thống và sinh hoạt cộng đồng, tạo nên không khí đặc biệt hấp dẫn du khách trong và ngoài nước.

Bên cạnh lễ hội, kiến trúc bản địa cũng là yếu tố tạo nên sức hút riêng cho du lịch văn hóa vùng cao. Những ngôi nhà trình tường bằng đất của người Mông ở Tuyên Quang, nhà sàn của người Thái ở Sơn La hay nhà sàn Tày ở Lạng Sơn đều phản ánh sự thích nghi của con người với điều kiện tự nhiên và lưu giữ giá trị văn hóa lâu đời. Không gian cư trú của các tộc người được xem như một phần của "cảnh quan văn hóa", nơi du khách có thể cảm nhận rõ nét đời sống truyền thống của cư dân miền núi phía Bắc.

Ẩm thực bản địa cũng là lợi thế lớn để phát triển du lịch trải nghiệm. Các món ăn vùng cao không chỉ độc đáo về hương vị mà còn gắn với điều kiện tự nhiên và tập quán sinh hoạt của từng dân tộc. Thắng cố, thịt lợn gác bếp, cá nướng, xôi ngũ sắc, rượu ngô hay các loại rau rừng đã trở thành "thương hiệu" trong mắt du khách. Nhiều món ăn được chế biến theo phương pháp truyền thống, sử dụng gia vị núi rừng tự nhiên, tạo nên nét hấp dẫn khó thay thế.

Một thế mạnh quan trọng khác là mô hình du lịch cộng đồng đang phát triển mạnh ở nhiều địa phương. Thay vì xây dựng các khu nghỉ dưỡng hiện đại tách biệt với cư dân, nhiều tỉnh miền núi phía Bắc lựa chọn hướng phát triển homestay gắn với bản làng truyền thống. Du khách được ngủ nhà sàn, ăn cơm cùng gia đình bản địa, tham gia lao động sản xuất, học dệt vải, nhuộm chàm hoặc chế biến món ăn dân tộc. Đây là hình thức du lịch giúp tăng thu nhập cho người dân, đồng thời bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống hiệu quả hơn.

Ngoài ra, tri thức bản địa của đồng bào dân tộc thiểu số cũng là nguồn tài nguyên quý cho phát triển du lịch. Người Dao nổi tiếng với các bài thuốc tắm lá truyền thống; người Mông có kinh nghiệm canh tác ruộng bậc thang; nhiều cộng đồng dân tộc sở hữu kho tàng dân ca, truyện cổ và nghệ thuật thủ công độc đáo. Đây không chỉ là giá trị văn hóa mà còn là cơ sở để hình thành các sản phẩm du lịch đặc trưng mang chiều sâu trải nghiệm.

Tuy nhiên, để phát triển bền vững, du lịch văn hóa miền núi phía Bắc cũng đối mặt với nhiều thách thức. Sự thương mại hóa quá mức có thể làm mai một bản sắc truyền thống; một số lễ hội bị sân khấu hóa; nhiều nghề thủ công đứng trước nguy cơ thất truyền do lớp trẻ ít mặn mà kế thừa. Bên cạnh đó, hạ tầng giao thông, cơ sở lưu trú và nguồn nhân lực du lịch ở nhiều địa phương vẫn còn hạn chế.

Vì vậy, việc phát triển du lịch văn hóa cần đi đôi với bảo tồn bản sắc bản địa. Các địa phương cần chú trọng đào tạo người dân làm du lịch cộng đồng chuyên nghiệp, hỗ trợ bảo tồn nghề truyền thống, khuyến khích thế hệ trẻ gìn giữ tiếng nói và phong tục dân tộc. Đồng thời, cần xây dựng sản phẩm du lịch theo hướng trải nghiệm chân thực thay vì chạy theo xu hướng đại trà.

Có thể nói, văn hóa bản địa chính là "linh hồn" của du lịch miền núi phía Bắc. Trong bối cảnh du khách ngày càng quan tâm tới những giá trị nguyên bản và trải nghiệm khác biệt, đây sẽ tiếp tục là lợi thế lớn để khu vực này phát triển du lịch bền vững. ■

Tăng cường trao đổi khách Việt - Trung

Tại buổi làm việc với Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam, ông Điền Khởi Nho, Tham tán Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam cho biết, chuyến thăm cấp Nhà nước tới Trung Quốc của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm vào tháng 4 vừa qua đã tạo dấu mốc quan trọng khi lãnh đạo cấp cao hai nước thống nhất khởi động "Năm hợp tác du lịch Việt Nam - Trung Quốc 2026 - 2027".

Phía Trung Quốc đề xuất nhiều nội dung hợp tác trọng tâm như sớm ký kết kế hoạch triển khai các hoạt động trong khuôn khổ năm hợp tác; tăng cường kết nối du lịch giữa các địa phương; phát triển sản phẩm du lịch xuyên biên giới, đặc biệt tại Khu cảnh quan thác Bản Giốc - Đức Thiên. Bên cạnh đó, hai bên cũng hướng tới nâng cấp hạ tầng, hoàn thiện hệ thống biển chỉ dẫn song ngữ, đường dây nóng hỗ trợ du khách; mở rộng kết nối giao thông hàng không, đường sắt, đường bộ và đường biển; thúc đẩy thanh toán xuyên biên giới bằng mã QR để tạo thuận lợi hơn cho du khách.

Cục trưởng Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam Nguyễn Trùng Khánh nhấn mạnh việc nâng cao chất lượng hạ tầng và dịch vụ phục vụ du khách, đặc biệt là công tác bảo đảm an ninh, an toàn tại các điểm đến. Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam đã đề nghị các địa phương chuẩn bị tốt điều kiện đón khách quốc tế, triển khai hệ thống hỗ trợ tiếng Trung tại các trung tâm thông tin du lịch và trên nền tảng số; đồng thời nghiên cứu bổ sung biển chỉ dẫn bằng tiếng Trung tại các điểm du lịch trọng điểm.

TRUNG SƠN

Đồng Tháp quảng bá du lịch qua Lễ hội trái cây

UBND tỉnh Đồng Tháp vừa ban hành kế hoạch Lễ hội trái cây lần thứ I - năm 2026 với chủ đề "Đồng Tháp - Miền trái ngọt". Sự kiện dự kiến diễn ra từ ngày 5-8.6 với nhiều hoạt động chính hấp dẫn như không gian trưng bày và quảng bá, giới thiệu sản phẩm du lịch của tỉnh đến với du khách; giới thiệu các tour tham quan du lịch tiêu biểu của địa phương. Trong đó, chú trọng kết nối các tour, tuyến với các nhà vườn và các khu, điểm du lịch, sản phẩm đặc trưng… để quảng bá hình ảnh du lịch nông nghiệp, nông thôn, văn hóa miệt vườn đặc trưng của Đồng Tháp và các địa phương khu vực Đồng bằng sông Cửu Long.

Bên cạnh đó, còn có Hội chợ triển lãm, kết nối giao thương, xúc tiến thương mại trái cây, các sản phẩm từ trái cây, sản phẩm OCOP và sản phẩm đặc trưng vùng Đồng bằng sông Cửu Long, tạo động lực thúc đẩy phát triển ngành hàng trái cây theo hướng hiện đại, xanh và bền vững. Ngoài ra, còn có nhiều hoạt động hưởng ứng như triển lãm ảnh "Nét đẹp miền sông nước", vinh danh các nhà vườn có cây trồng nhiều năm tuổi, hội thi nghệ thuật xếp đặt mô hình từ trái cây "Đồng Tháp - Ngọt vị phù sa, đậm đà tình đất"…

HOÀNG HẢI

QUẢN LÝ, BẢO VỆ DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN:

Giới khoa học đề nghị hợp tác, địa phương… lững lờ

● HƯƠNG BÌNH

Ban tổ chức sẽ kiến nghị lãnh đạo hai tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị phối hợp chặt chẽ để sớm lập hồ sơ xếp hạng di tích cấp quốc gia cho Hoành Sơn Quan; xây dựng cơ chế phối hợp liên tỉnh trong quản lý di tích…

Quang cảnh hội thảo Ảnh: B.LINH

PGS.TS Nguyễn Tất Thắng đã nhấn mạnh như trên tại hội thảo khoa học với chủ đề "Hoành Sơn Quan - Đèo Ngang, những vấn đề lịch sử và văn hóa", do Hội KHLS phối hợp với Liên hiệp các Hội KH&KT Hà Tĩnh và UBND phường Hoành Sơn tổ chức tại Hà Tĩnh, ngày 21.5. Hội thảo quy tụ đông đảo các nhà khoa học, nhà nghiên cứu, nhà quản lý văn hóa, đại diện các cơ quan lưu trữ, bảo tàng, trường đại học đến từ Hà Tĩnh, Quảng Trị và TP Huế.

Sớm phối hợp lập hồ sơ công nhận di tích cấp quốc gia

Đây không chỉ là một hội thảo chuyên môn thông thường mà thực sự là diễn đàn học thuật nghiêm túc nhằm nhìn nhận lại vị trí, vai trò và giá trị của Hoành Sơn Quan, một di sản đặc biệt nằm trên đỉnh Đèo Ngang, nơi giao thoa giữa địa lý, lịch sử, văn hóa và ký ức dân tộc.

Một trong những nội dung nổi bật và có tính định hướng mạnh mẽ nhất của hội thảo là báo cáo đề dẫn của ThS Nguyễn Trọng Thắng, Phó Chủ tịch Hội KHLS Hà Tĩnh. Báo cáo không chỉ giới thiệu lịch sử hình thành Hoành Sơn Quan mà còn đặt di tích này trong bối cảnh rộng lớn hơn: Từ tiến trình Nam tiến của dân tộc, sự hình thành cơ đồ các chúa Nguyễn cho đến chiến lược phòng thủ quốc gia dưới triều Nguyễn và vai trò của Đèo Ngang trong các cuộc kháng chiến hiện đại. Báo cáo nhấn mạnh rằng, Hoành Sơn Quan không đơn thuần là một "cửa ải cổ" mà là "một bảo tàng sống", phản ánh tư duy quản trị lãnh thổ và tổ chức an ninh quốc gia suốt nhiều thế kỷ. Đặc biệt, báo cáo đã thẳng thắn chỉ ra nguyên nhân sâu xa khiến di tích xuống cấp kéo dài nhiều năm qua: Không hẳn do thiếu kinh phí mà chủ yếu do sự thiếu thống nhất trong cơ chế quản lý giữa hai địa phương tiếp giáp. Đây được xem là "điểm nghẽn thể chế" của nhiều di sản liên vùng hiện nay.

TỪ CÂU CHUYỆN DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN "LỮNG CHỪNG DANH PHẬN":

Cần lắm mô hình hợp tác bảo tồn liên vùng

○ TS PHAN THANH HẢI

Hoành Sơn Quan là một di sản đặc biệt, bởi ngay từ khi hình thành, đã vượt ra khỏi ý niệm sở hữu của một địa phương. Nằm trên đỉnh Đèo Ngang, nơi dãy Hoành Sơn đâm ngang ra biển, công trình này không chỉ là dấu tích quân sự thời Nguyễn, mà còn là biểu tượng của lịch sử mở cõi, của tuyến giao thông thiên lý Bắc-Nam, của ký ức văn hóa và thi ca Việt Nam.

Liệu có xác quyết được "danh phận"?

Có đủ tầm nhìn để vượt qua "địa giới hành chính"?

Hai tỉnh nên ngồi lại để thống nhất

Di tích Hoành Sơn Quan hiện vẫn đang trong tình trạng "tranh chấp" giữa hai địa phương Hà Tĩnh và Quảng Trị Ảnh: B.LINH

Từ đó, ThS Nguyễn Trọng Thắng đề xuất cần chuyển từ "tư duy sở hữu" sang "tư duy đồng quản trị di sản". Kinh nghiệm phối hợp giữa Huế và Đà Nẵng trong bảo tồn Hải Vân Quan được nêu như một bài học thực tiễn quan trọng cho Hà Tĩnh và Quảng Trị. Chính điều này khiến báo cáo đề dẫn vượt ra ngoài khuôn khổ một bài phát biểu khai mạc thông thường để trở thành một định hướng chính sách cho việc bảo tồn di sản liên vùng trong bối cảnh mới.

Bên cạnh đó, PGS.TS Nguyễn Tất Thắng đã dựng lại khá đầy đủ vai trò lịch sử của Hoành Sơn Quan qua hệ thống thư tịch cổ như *Đại Nam thực lục, Đại Nam nhất thống chí, Ô Châu cận lục, Phủ biên tạp lục*… Qua đó cho thấy Hoành Sơn từ rất sớm đã là "yết hầu chiến lược" của đất nước, đồng thời gắn với câu sấm nổi tiếng của Nguyễn Bỉnh Khiêm: "Hoành Sơn nhất đái, vạn đại dung thân", câu nói mở đầu cho sự nghiệp của các chúa Nguyễn ở Đàng Trong. TS Nguyễn Khắc Thái cho rằng cần nhìn Hoành Sơn Quan - Đèo Ngang như một hệ sinh thái kiến trúc, cảnh quan rộng lớn và hoàn chỉnh, chứa đựng nhiều giá trị lịch sử, văn hóa phong phú từ thời Champa, thời mở cõi đến thời Nguyễn. Ông đề xuất Hà Tĩnh và Quảng Trị cần sớm phối hợp lập hồ sơ công nhận di tích cấp quốc gia cho Hoành Sơn Quan, đồng thời nghiên cứu mô hình quản lý và vận hành khu di tích sau khi được công nhận.

TS Trần Đình Hằng đã dẫn nhiều tư liệu lịch sử để khẳng định vị thế đặc biệt của Hoành Sơn Quan và Đèo Ngang trong lịch sử dân tộc cũng như sứ mệnh của cụm di tích, cảnh quan này trong bối cảnh hiện nay. TS Võ Hồng Hải cũng cho rằng Hoành Sơn Quan chỉ là một di tích được xây dựng dưới thời Nguyễn nhưng nằm trong tổng thể không gian cảnh quan, lịch sử rộng lớn của Đèo Ngang đã hình thành từ lâu đời. Ông đồng thời lý giải vì sao di tích chưa được công nhận ở tầm quốc gia và đề xuất giải pháp tháo gỡ những bất cập trong bối cảnh pháp luật về di sản văn hóa đã có nhiều thay đổi.

Thiết lập cơ chế liên tỉnh trong quản lý di tích

Ở góc độ văn học, nghệ thuật, nhiều ý kiến Hoành Sơn không chỉ là một địa danh quân sự mà còn là một "không gian thi ca" đặc biệt trong lịch sử văn học Việt Nam. Từ Bà Huyện Thanh Quan, Cao Bá Quát, Hà Tông Quyền đến thơ ngự chế của vua Thiệu Trị, hình tượng Đèo Ngang hiện lên như biểu tượng của biên viễn, của nỗi niềm lịch sử và tâm trạng văn hóa dân tộc.

Viện Viễn Đông Bác Cổ sẽ hỗ trợ dịch thuật các văn bia Chăm Mỹ Sơn

● KHÁNH CHI

Viện Viễn Đông Bác Cổ (Pháp) sẽ hỗ trợ dịch thuật hệ thống văn bia Chăm tại Mỹ Sơn, hướng tới xây dựng hồ sơ đề cử văn khắc, văn bia Chăm trở thành Di sản Tư liệu Thế giới.

Ban quản lý Di sản văn hóa thế giới Mỹ Sơn cho biết, các chuyên gia thuộc Viện Viễn Đông Bác Cổ (EFEO) vừa có chuyến tham quan và làm việc tại Khu đền tháp Mỹ Sơn (xã Thu Bồn) nhằm trao đổi, thống nhất các nội dung hợp tác trong công tác nghiên cứu, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa Chăm tại khu di sản Mỹ Sơn.

Tại buổi làm việc, hai bên đã thống nhất, EFEO sẽ hỗ trợ dịch thuật hệ thống văn bia Chăm tại Mỹ Sơn, hướng tới xây dựng hồ sơ đề cử văn khắc, văn bia Chăm trở thành Di sản Tư liệu Thế giới. Bên cạnh đó, Ban Quản lý Di sản Văn hóa Thế giới Mỹ Sơn cũng đề xuất EFEO hỗ trợ chia sẻ các tư liệu lịch sử liên quan đến quá trình người Pháp nghiên cứu và trùng tu Khu đền tháp Mỹ Sơn trong giai đoạn trước đây. Hai bên cũng đề xuất việc ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác nhằm tăng cường phối hợp trong nghiên cứu khoa học, bảo tồn di sản, xây dựng các chương trình hoạt động chuyên môn.

Hai bên cũng đề xuất ký kết Biên bản ghi nhớ hợp tác nhằm tăng cường phối hợp trong nghiên cứu khoa học, bảo tồn di sản và xây dựng các chương trình hoạt động chuyên môn trong thời gian tới. Được biết, trước đó, ban quản lý đã tiến hành khảo sát sơ bộ thực địa ban đầu hệ thống văn khắc, văn bia nhằm từng bước xây dựng cơ sở khoa học cho việc lập hồ sơ tư liệu đề nghị công nhận di sản đối với hệ thống văn khắc, văn bia tại Khu đền tháp Mỹ Sơn.

Đây là bước đi khởi đầu có ý nghĩa quan trọng trong quá trình xây dựng hồ sơ khoa học đối với hệ thống văn khắc, văn bia tại Mỹ Sơn. Đợt khảo sát tập trung vào việc rà soát, nhận diện bước đầu hiện trạng hệ thống văn khắc, văn bia hiện còn; ghi nhận vị trí, hình thức, chất liệu, kích thước, mức độ nguyên vẹn, tình trạng bề mặt, dấu hiệu phong hóa và các yếu tố liên quan đến công tác bảo quản. Nhóm khảo sát cũng tiến hành đối chiếu sơ bộ với các nguồn tư liệu, hồ sơ và kết quả nghiên cứu đã có nhằm phục vụ việc thống kê, hệ thống hóa và xác định giá trị tư liệu của từng hiện vật. Thông qua đợt khảo sát sơ bộ ban đầu này, Ban quản lý tiếp tục triển khai các bước nghiên cứu, kiểm kê, số hóa, thống kê và hoàn thiện hồ sơ tư liệu một cách có hệ thống, làm cơ sở đề xuất các cấp có thẩm quyền xem xét công nhận giá trị di sản tư liệu đối với hệ thống văn khắc, văn bia tại Mỹ Sơn trong thời gian tới.

Hệ thống văn bia Chăm tại Thánh địa Mỹ Sơn là kho tàng di sản tư liệu vô giá, gồm hàng chục tấm bia đá khắc chữ Phạn và chữ Chăm cổ. Không chỉ là hiện vật gốc mang giá trị lịch sử, văn hóa và khoa học đặc biệt, các văn bia, văn khắc còn là nguồn sử liệu trực tiếp, quan trọng góp phần làm sáng rõ lịch sử hình thành, quá trình phát triển của Khu đền tháp Mỹ Sơn, cũng như đời sống tôn giáo, chính trị và văn hóa của vương quốc Champa qua nhiều giai đoạn. Từ cuối thế

Hội Di sản văn hóa Việt Nam kiến nghị gì?

Cũng tại hội thảo, thay mặt Hội Di sản văn hóa Việt Nam, TS Phan Thanh Hải đã trình bày văn bản số 29/HDSVHVN gửi Ban tổ chức hội thảo. Văn bản nhấn mạnh quan điểm: Hoành Sơn Quan không chỉ là một công trình kiến trúc thời Nguyễn đơn lẻ mà là bộ phận hữu cơ của không gian lịch sử, cảnh quan, văn hóa Đèo Ngang, mang giá trị liên vùng đặc biệt đối với khu vực Bắc Trung Bộ và cả nước. Hội Di sản Văn hóa Việt Nam đề nghị tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị sớm thiết lập cơ chế phối hợp chính thức trong nghiên cứu, bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích; đồng thời khuyến nghị hai địa phương tham khảo mô hình hợp tác thành công giữa Huế và Đà Nẵng trong phục hồi và khai thác giá trị Hải Vân Quan.

Theo quan điểm của Hội này, việc bảo tồn Hoành Sơn Quan cần được tiếp cận theo hướng "bảo tồn tổng thể không gian di sản", gắn bảo tồn với phát triển du lịch văn hóa, sinh thái, trải nghiệm, giáo dục lịch sử và phát triển kinh tế văn hóa bền vững; đồng thời đẩy mạnh số hóa, truyền thông và nâng cao nhận thức cộng đồng về giá trị của di sản này.

Đáng chú ý, nhiều tham luận đã bước đầu chuyển từ tư duy "bảo tồn tĩnh" sang "phát huy động". Hoành Sơn Quan được nhìn như một trục kết nối văn hóa, du lịch, sinh thái liên vùng, thậm chí là một không gian kinh tế sáng tạo trong tương lai. Nếu được đầu tư đúng mức, nơi đây hoàn toàn có thể trở thành điểm nhấn trên tuyến du lịch di sản miền Trung. Một nội dung được nhiều đại biểu đồng tình là cần sớm xây dựng hồ sơ đề nghị xếp hạng Hoành Sơn Quan là di tích cấp quốc gia, đồng thời thiết lập cơ chế phối hợp liên tỉnh trong quản lý và phát huy giá trị di tích. Đây được xem là kết quả thực tiễn quan trọng nhất của hội thảo lần này.

Quan hội thảo, nhiều ý kiến chuyên gia, nhà nghiên cứu đồng thuận cho rằng, diễn đàn quan trọng này đã được kết quả lớn. Theo đó, bước đầu xây dựng được hệ thống tư liệu khoa học tương đối đầy đủ và đa chiều về di tích Hoành Sơn Quan, Đèo Ngang, tạo cơ sở cho việc lập hồ sơ xếp hạng di tích cấp quốc gia trong thời gian tới. Hội thảo tạo được sự đồng thuận khá rõ giữa giới nghiên cứu và quản lý về việc cần nhìn Hoành Sơn Quan như một di sản liên vùng, cần có cơ chế phối hợp giữa Hà Tĩnh và Quảng Trị trong bảo tồn, khai thác và phát huy giá trị. Hội thảo cũng đã mở ra hướng tiếp cận mới: Bảo tồn không chỉ để "giữ lại" di tích mà để kích hoạt các giá trị văn hóa, du lịch, giáo dục, ký ức lịch sử và phát triển kinh tế văn hóa bền vững.

Trong báo cáo tổng kết hội thảo, PGS.TS Nguyễn Tất Thắng khẳng định Ban tổ chức sẽ kiến nghị lãnh đạo hai tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị phối hợp chặt chẽ để sớm lập hồ sơ xếp hạng di tích cấp quốc gia cho Hoành Sơn Quan; xây dựng cơ chế phối hợp liên tỉnh trong quản lý di tích; học tập mô hình đồng quản trị di sản như Hải Vân Quan; kết hợp bảo tồn với phát triển du lịch văn hóa, sinh thái, trải nghiệm; đồng thời đẩy mạnh nghiên cứu, số hóa, truyền thông và giáo dục di sản cho cộng đồng. Có thể nói, giá trị lớn nhất của hội thảo không chỉ nằm ở các tham luận khoa học mà còn ở chỗ hội thảo đã góp phần "đánh thức" di tích Hoành Sơn Quan khỏi tình trạng một di tích bị lãng quên giữa ranh giới hành chính. Từ một "cửa ải cũ", Hoành Sơn Quan đang dần được nhìn nhận trở lại như một di sản liên vùng mang giá trị lịch sử, văn hóa và chiến lược đặc biệt của miền Trung và của cả quốc gia.

Tuy nhiên, điều đáng tiếc là, phát biểu tại hội thảo, ông Trần Báu Hà, Phó Chủ tịch Thường trực UBND tỉnh Hà Tĩnh lại không hề đề cập đến một vấn đề đang được quan tâm: Trong tương lai sẽ hướng tới sự hợp tác giữa hai địa phương Hà Tĩnh và Quảng Trị trong việc quản trị, bảo tồn, phát huy di tích Hoành Sơn Quan, như mong đợi của nhiều nhà nghiên cứu, khoa học, mà chỉ giao các Sở, ngành liên quan tiếp tục nghiên cứu, bổ sung tư liệu; tăng cường quảng bá, phát triển du lịch và tăng cường bảo tồn, phát huy di sản… ■

Các cán bộ Phòng Bảo tồn Bảo tàng thuộc BQL Mỹ Sơn tiến hành khảo sát sơ bộ hệ thống văn khắc, văn bia tại Mỹ Sơn **Ảnh: M.S**

kỷ XIX, nhiều học giả Pháp đã phát hiện, dịch thuật và công bố hệ thống văn bia này. Nhiều hiện vật văn bia quan trọng đã được chuyển về lưu giữ tại Bảo tàng Điêu khắc Chăm Đà Nẵng để bảo vệ. Hiện nay, các nhà nghiên cứu trong nước tiếp tục phối hợp cùng các tổ chức quốc tế để dịch thuật chi tiết hệ thống văn khắc này sang tiếng Việt và tiếng Anh. ■

Di sản sống cần một cách ứng xử mới

● **Bài, ảnh: HÀ AN**

Hà Nội định hướng sẽ hình thành mô hình "bảo tồn động" trên cơ sở vừa bảo tồn, gìn giữ giá trị lịch sử, vừa duy trì, phát huy, phát triển đời sống học thuật đương đại đối với quần thể các tòa nhà của Đại học quốc gia Hà Nội và một phần của Trường Đại học Dược Hà Nội.

Khi Quy hoạch tổng thể Thủ đô Hà Nội tầm nhìn 100 năm chính thức được phê duyệt, một trong những nội dung nhận được sự quan tâm đặc biệt của giới học thuật, kiến trúc và bảo tồn là định hướng di dời các trường đại học khỏi nội đô. Theo quy hoạch, hệ thống giáo dục đại học của Hà Nội sẽ từng bước chuyển về các khu đào tạo, nghiên cứu ở ngoại thành nhằm giảm áp lực hạ tầng đô thị và tái cấu trúc không gian phát triển của Thủ đô.

Quần thể các tòa nhà 19 Lê Thánh Tông (Hà Nội)

Trong bối cảnh ấy, Trường Đại học Dược Hà Nội, một cơ sở giáo dục hơn một thế kỷ tuổi nằm tại số 19 Lê Thánh Tông, lại được đặt trong một định hướng đặc biệt: Phát triển theo mô hình "bảo tồn động", vừa gìn giữ giá trị lịch sử, vừa duy trì đời sống học thuật đương đại. Đây không chỉ là câu chuyện riêng của một ngôi trường, mà còn mở ra những suy ngẫm về cách Hà Nội ứng xử với di sản tri thức trong hành trình trở thành đô thị sáng tạo của tương lai. Trong hơn một thế kỷ tồn tại, không gian 19 Lê Thánh Tông không đơn thuần là nơi học tập. Ở đó còn tích tụ lớp lớp ký ức của nền giáo dục đại học Việt Nam: Những giảng đường từng chứng kiến các thế hệ trí thức trưởng thành, những phòng thí nghiệm lưu giữ dấu ấn của nhiều công trình nghiên cứu, những khoảng sân từng đón các sự kiện quan trọng của lịch sử giáo dục nước nhà. Chính bởi giá trị ấy, quần thể kiến trúc tại đây không chỉ được nhìn nhận như một công trình cũ cần bảo tồn, mà như một "di sản sống", nơi lịch sử chưa khép lại mà vẫn tiếp tục được viết nên bằng hoạt động học thuật mỗi ngày.

Trước khi Quy hoạch tổng thể Thủ đô được phê duyệt, Hà Nội từng đề xuất xây dựng không gian Đại học Tổng hợp Hà Nội tại 19 Lê Thánh Tông thành khu "Bảo tàng Đại học thời đại Hồ Chí Minh", trên cơ sở di dời một số đơn vị đào tạo như Trường Đại học Dược Hà Nội hay Khoa Hóa học, Trường Đại học Khoa học Tự nhiên. Đề xuất này xuất phát từ mong muốn bảo tồn và tôn vinh lịch sử giáo dục đại học Việt Nam, đồng thời kết nối khu vực với hệ sinh thái bảo tàng quanh trung tâm thành phố như Bảo tàng Lịch sử Quốc gia, Bảo tàng Phụ nữ Việt Nam hay Bảo tàng Mỹ thuật Việt Nam. Tuy nhiên, ngay trong quá trình lấy ý kiến, nhiều trí thức, nhà khoa học, giảng viên và sinh viên đã bày tỏ băn khoăn. Điều khiến họ trăn trở không phải là việc bảo tồn, mà là cách bảo tồn thế nào để không làm mất đi sức sống của không gian tri thức đã tồn tại hơn trăm năm. Nhiều ý kiến cho rằng, nếu chuyển đổi hoàn toàn thành không gian trưng bày tĩnh, khu vực này có thể đánh mất chức năng vốn làm nên giá trị đặc biệt của nó: Hoạt động đào tạo, nghiên cứu và trao truyền tri thức. Một di sản chỉ còn được "ngắm nhìn" mà không còn được "sống cùng".

Trước đó, KTS Phạm Thanh Tùng, Hội Kiến trúc sư Việt Nam, từng nhận định rằng quần thể 19 Lê Thánh Tông không chỉ là một di sản kiến trúc hơn 100 năm tuổi mà cần được xem là một "bảo tàng sống", nơi các hoạt động đào tạo, nghiên cứu vẫn đang diễn ra mỗi ngày. Quan điểm này phản ánh một xu hướng mới trong bảo tồn di sản đô thị: Giữ lại không chỉ phần "vỏ" kiến trúc, mà còn bảo lưu tinh thần của không gian. Ở nhiều thành phố lớn trên thế giới, các cơ sở giáo dục lâu đời vẫn tiếp tục vận hành như những trung tâm học thuật đồng thời là điểm đến văn hóa. Không gian lịch sử không bị "đóng băng", mà được làm mới bằng các hoạt động nghiên cứu, hội thảo, triển lãm, đối thoại học thuật.

KTS Đào Ngọc Nghiêm cũng từng cho rằng, chủ trương di dời đại học khỏi nội đô không đồng nghĩa với việc xóa bỏ hoàn toàn cơ sở cũ. Theo ông, những không gian có giá trị đặc biệt như 19 Lê Thánh Tông vẫn có thể duy trì chức năng đào tạo sau đại học, nghiên cứu chuyên sâu hay các hoạt động học thuật chất lượng cao để giữ mạch chảy tri thức liên tục. Đồng quan điểm này, PGS.TS Nguyễn Văn Huy, nguyên Giám đốc Bảo tàng Dân tộc học, cho biết: "Một bảo tàng nếu được xây dựng đúng hướng, gắn kết chặt chẽ với đời sống học thuật và xã hội, gắn với các hoạt động công chúng hữu hiệu thì vẫn là một không gian "sống", thậm chí mang lại nhiều giá trị hơn". Cũng theo PGS.TS Nguyễn Văn Huy, "sống" hay "chết" của một không gian di sản phụ thuộc vào cách vận hành. Một bảo tàng nếu gắn với hoạt động cộng đồng, diễn đàn học thuật, tọa đàm khoa học, trải nghiệm tương tác… hoàn toàn có thể trở thành một không gian giàu sức sống. Quan trọng hơn cả là không để khu vực này rơi vào tình trạng xuống cấp hoặc bị chia cắt công năng như hiện nay, nơi có những dấu hiệu cơi nới thiếu đồng bộ, những hoạt động dịch vụ nhỏ lẻ làm giảm giá trị thẩm mỹ của một công trình di sản.

Câu chuyện của Trường Đại học Dược Hà Nội không chỉ là bài toán di dời hay giữ lại một cơ sở giáo dục. Xa hơn, đó là lời giải về cách Hà Nội kiến tạo bản sắc cho mình trong thế kỷ tới. Trong quy hoạch mới, thành phố đặt mục tiêu xây dựng hình ảnh *Hà Nội - đô thị tri thức, đô thị sáng tạo*, nơi văn hóa và tri thức trở thành nguồn lực phát triển. Không gian 19 Lê Thánh Tông được kỳ vọng không chỉ phục vụ giáo dục mà còn trở thành địa chỉ của du lịch học thuật, du lịch di sản, các hoạt động ngoại giao học thuật cấp cao và phát triển sản phẩm văn hóa - tri thức. ■

CUỘC THI TÀI NĂNG DIỄN VIÊN CẢI LƯƠNG 2026:

Thử thách và cơ hội cho lớp nghệ sĩ trẻ

● **THÙY TRANG - HỒNG HẠNH**

Sau nhiều ngày tranh tài sôi nổi tại TP.HCM, Cuộc thi Tài năng diễn viên cải lương toàn quốc 2026 đã hoàn tất phần thi của 36 thí sinh đến từ 12 đơn vị nghệ thuật cải lương chuyên nghiệp trên cả nước. Sự kiện vừa là sân chơi tìm kiếm những gương mặt tài năng mới, vừa phản ánh những thách thức trong đào tạo, môi trường biểu diễn và cơ hội nghề nghiệp mà các nghệ sĩ trẻ cải lương đang đối mặt.

Nghệ sĩ Nguyễn Thị Nguyệt - Nhà hát Sân khấu truyền thống Quốc gia Việt Nam trong trích đoạn dự thi "Lý Chiêu Hoàng"

Nghệ sĩ Võ Hoàng Dư - Đoàn Nghệ thuật Cải lương Vàm Cỏ vai Duy Khương trong trích đoạn "Ngạ quỷ" (trợ diễn NSƯT Ngọc Đợi)

Nhiều nghệ sĩ và chuyên gia nhận định, lực lượng trẻ hiện nay rất tiềm năng, nhưng để thực sự trưởng thành và tạo dấu ấn với công chúng, họ cần nhiều cơ hội biểu diễn, trải nghiệm thực tiễn trên sân khấu, cùng với những cơ chế hỗ trợ phù hợp với thực tế ngành cải lương.

Cần thêm cơ hội để nghệ sĩ trẻ trưởng thành

Theo NSND Hữu Quốc, các cuộc thi tài năng cải lương từ trước đến nay luôn là môi trường quan trọng để nghệ sĩ trẻ trau dồi kiến thức, được sống sâu hơn với vai diễn và thể hiện bản lĩnh sân khấu. Ông cho rằng, phần lớn các tiết mục dự thi hiện nay gần như là "độc diễn", đòi hỏi thí sinh phải vừa ca, vừa diễn, vừa làm chủ tâm lý nhân vật trong thời gian ngắn. Áp lực đó sẽ giúp nghệ sĩ trẻ trưởng thành nhanh hơn nếu biết nắm bắt cơ hội. "Muốn đạt giải cao thì các bạn phải thật sự bản lĩnh. Đây không còn là chuyện ca diễn bình thường mà là thi thố nghề nghiệp", ông nói.

NSND Hữu Quốc cũng bày tỏ nhiều băn khoăn trước những quy định mới của cuộc thi năm nay, đặc biệt là yêu cầu về bằng cấp, thời gian hoạt động nghề nghiệp và điều kiện của đơn vị nghệ thuật tham gia. Theo quy chế, thí sinh phải tốt nghiệp THPT, được đào tạo chuyên ngành diễn viên cải lương từ trung cấp trở lên hoặc từng đạt thành tích nghề nghiệp nhất định; đồng thời phải có thời gian hoạt động tại đơn vị nghệ thuật chuyên nghiệp tối thiểu 24 tháng. Với đơn vị cử thí sinh tham gia, phải có ít nhất 36 tháng hoạt động liên tục, dàn dựng vở mới và thực hiện tối thiểu 72 suất diễn trong 36 tháng. Những quy định này có mặt tích cực vì giúp chuyên nghiệp hóa lực lượng nghệ sĩ trẻ, nhưng cũng khiến nhiều gương mặt có tài năng thật sự không đủ điều kiện tham gia.

Một khó khăn khác được nhắc đến là đời sống sân khấu hiện nay quá ít suất diễn. Phần lớn các đoàn công lập đi phục vụ, số suất thương mại không nhiều, khiến nghệ sĩ trẻ thiếu môi trường rèn nghề. "Ngày xưa chúng tôi được diễn liên tục, còn bây giờ nhiều bạn một tháng chỉ vài suất. Những vai lớn thường do nghệ sĩ tên tuổi đảm nhận nên lớp trẻ khó có cơ hội cọ xát", NSND Hữu Quốc trăn trở.

NSƯT Kim Tử Long bày tỏ, điều đáng mừng là cải lương hiện nay vẫn xuất hiện nhiều gương mặt trẻ có năng khiếu và đam mê nghề, tuy nhiên họ thiếu môi trường để khổ luyện và sống lâu với vai diễn. "Ngày xưa nghệ sĩ có thể tập một vở vài tháng rồi diễn hàng trăm suất, quá trình đó mới làm vai diễn sống trong lòng khán giả. Còn bây giờ nhiều vở diễn chỉ vài suất là kết thúc nên dấu ấn chưa đủ sâu", ông nói.

Theo ông, các cuộc thi tài năng vẫn rất cần thiết vì tạo động lực để nghệ sĩ trẻ phấn đấu và có thêm cơ hội khẳng định mình. Điều quan trọng không chỉ là chuyện đoạt giải, mà là giúp các em có sân chơi nghề nghiệp nghiêm túc để trưởng thành.

Có mặt hầu hết các buổi thi diễn của thí sinh, NSND Triệu Trung Kiên - Phó Giám đốc Nhà hát Nghệ thuật Truyền thống Quốc gia Việt Nam cho biết, ông vui mừng khi thấy nhiều giọng ca trẻ tiềm năng xuất hiện tại cuộc thi năm nay. Dù vậy, ông cũng nhìn nhận số lượng thí sinh tham gia ít hơn hẳn so với các kỳ trước. "Hy vọng thời gian tới, BTC sẽ nghiên cứu, điều chỉnh quy chế để các bạn ở địa phương cơ hội tham gia, qua đó mới đánh giá đầy đủ lực lượng trẻ hiện nay", ông nói.

Chia sẻ với *Văn Hóa* trước những băn khoăn của nghệ sĩ về quy chế cuộc thi, ông Trần Hướng Dương, Phó Cục trưởng Cục Nghệ thuật biểu diễn cho biết, cuộc thi năm nay được siết chặt theo hướng chuyên nghiệp hơn, bảo đảm đúng tính chất của một cuộc thi nghề nghiệp dành cho diễn viên cải lương chuyên nghiệp, từ điều kiện dự thi, tiêu chí chấm giải đến chất lượng tiết mục. Việc bổ sung yêu cầu về trình độ văn hóa và chuyên môn nhằm đáp ứng yêu cầu thực tế. "Những quy định này nhằm bảo đảm thí sinh vừa có tài năng, vừa có trình độ nhận thức nhất định. Trong bối cảnh hiện nay, việc nghệ sĩ được trang bị kiến thức văn hóa cơ bản là cần thiết đối với hoạt động nghề nghiệp", ông nói.

Cuộc thi là bệ phóng nghề nghiệp

NSƯT Lê Nguyên Đạt, Bí thư Đảng ủy Trường ĐH Sân khấu Điện ảnh TP.HCM - thành viên Ban giám khảo cho biết, điều ông chờ đợi nhất ở nghệ sĩ trẻ là khả năng làm mới cải lương bằng tư duy của thời đại hôm nay: "Tôi mong các em đem hơi thở đương đại vào sân khấu dân tộc, từ cách ca, cách diễn đến tạo hình nhân vật, nhưng vẫn giữ được hồn cốt cải lương". Theo ông, cải lương muốn phát triển phải tránh sự lặp lại trong cách diễn, cách dựng và lựa chọn đề tài. Sự tìm tòi, đột phá mới giúp khán giả nhìn thấy sức sống mới của loại hình sân khấu truyền thống này.

NSND Triệu Trung Kiên cũng cho rằng, các đơn vị nên mạnh dạn khai thác đề tài mới, những góc khuất của đời sống đương đại và lịch sử để tạo điều kiện cho diễn viên thể hiện chiều sâu tâm lý nhân vật. "Cải lương có khả năng phản ánh đời sống rất rộng. Nếu có thêm nhiều kịch bản hay, lạ và hấp dẫn thì nghệ sĩ trẻ sẽ có đất để phát huy tài năng", ông nói.

Trao đổi với *Văn Hóa,* đạo diễn Hoa Hạ đánh giá 36 thí sinh đều là những tài năng tương lai của sân khấu cải lương và đây là cơ hội lớn để các em tỏa sáng. "Dù cuộc thi chỉ mới dừng lại ở các trích đoạn, chưa phải là vai diễn hoàn chỉnh trong một tác phẩm, nhưng đó là cơ sở để các em tự tin hơn khi xuất hiện trước công chúng và phát triển sự nghiệp", đạo diễn Hoa Hạ nhấn mạnh, đồng thời khẳng định sẽ luôn dõi theo và sẵn sàng giúp đỡ các nghệ sĩ trẻ triển vọng, kể cả những em chưa may mắn đoạt giải trong cuộc thi này.

Là một trong 7 nghệ sĩ tài năng đoạt giải nhất tại Cuộc thi Tài năng Diễn viên Cải lương toàn quốc năm 2023, nghệ sĩ trẻ Nguyễn Văn Khởi cho rằng, điều quý nhất khi tham gia các cuộc thi chuyên nghiệp không nằm ở thành tích mà ở cơ hội học nghề và thử sức bản thân. "Mỗi cuộc thi giúp mình trưởng thành hơn, được học thêm nhiều kiến thức từ đạo diễn, giám khảo và đồng nghiệp", anh nói.

Nguyễn Văn Khởi cho biết sau khi đoạt giải tại các cuộc thi chuyên nghiệp, anh có thêm cơ hội hoạt động, được công chúng biết đến nhiều hơn và trưởng thành hơn trong tư duy làm nghề. Theo anh, các cuộc thi tài năng giống như một "bệ phóng" để nghệ sĩ trẻ tiếp tục theo đuổi đam mê nghệ thuật trong bối cảnh sân khấu cải lương hiện nay còn nhiều khó khăn.

Cuộc thi Tài năng diễn viên cải lương toàn quốc 2026 diễn ra tại TP.HCM từ ngày 17-23.5, do Bộ VHTTDL phối hợp cùng UBND TP.HCM tổ chức, giao Cục Nghệ thuật biểu diễn chủ trì, với sự đồng hành của Hội Nghệ sĩ Sân khấu Việt Nam và Sở VHTT TP.HCM. Lễ bế mạc, tổng kết và trao giải dự kiến diễn ra tối 23.5 tại Nhà hát Cải lương Trần Hữu Trang.

Dù kết quả cuối cùng vẫn còn chờ công bố, nhưng điều dễ nhận thấy sau nhiều ngày thi diễn là sân khấu cải lương vẫn còn một lực lượng nghệ sĩ trẻ đam mê và khao khát theo nghề. Điều họ cần lúc này không chỉ là những cuộc thi, mà còn là thêm cơ hội biểu diễn, thêm vai diễn hay và thêm không gian để được trưởng thành cùng sân khấu. ■

Ma túy và những cú "ngã ngựa" của showbiz Việt

● ANH HUY

Dư luận còn chưa lắng xuống trước vụ việc ca sĩ, diễn viên Miu Lê (Lê Ánh Nhật) bị khởi tố, bắt tạm giam về hành vi "Tổ chức sử dụng trái phép chất ma túy", thì ngày 20.5 vừa qua, thông tin ca sĩ Long Nhật và ca sĩ Sơn Ngọc Minh bị Công an TP.HCM bắt giữ vì liên quan ma túy tiếp tục gây chấn động dư luận.

Liên tiếp những nghệ sĩ có tên tuổi vướng vòng lao lý cho thấy chất cấm đang len lỏi ngày càng sâu vào môi trường giải trí. Đây không còn là những trường hợp cá biệt mà đã trở thành vấn nạn trong đời sống văn hóa, nghệ thuật hiện nay.

Hào quang vụt tắt sau những bê bối ma túy

Nhiều năm qua, showbiz Việt không ít lần chứng kiến những nghệ sĩ đang ở đỉnh cao sự nghiệp bất ngờ "ngã ngựa" vì ma túy. Có người sở hữu lượng "fan" hâm mộ đông đảo, có sức ảnh hưởng trên mạng xã hội và với giới trẻ, nhưng chỉ sau một bê bối liên quan đến chất cấm, hình ảnh gây dựng suốt nhiều năm đã sụp đổ hoàn toàn.

Trước đó, những cái tên như rapper Bình "Gold" (Vũ Xuân Bình), ca sĩ Chi Dân, người mẫu An Tây, ca sĩ Châu Việt Cường hay nghệ sĩ Hữu Tín... từng khiến công chúng bàng hoàng bởi loạt lùm xùm liên quan đến ma túy. Năm 2019, Châu Việt Cường bị tuyên án 13 năm tù về tội giết người sau khi lên cơn ảo giác do "đập đá". Đến năm 2022, nghệ sĩ Hữu Tín bị phát hiện tổ chức sử dụng trái phép chất cấm tại căn hộ riêng và sau đó nhận mức án 7 năm 6 tháng tù. Trước khi vướng vòng lao lý, Hữu Tín từng là gương mặt đắt show trên sân khấu lẫn truyền hình, được đông đảo khán giả yêu mến…

Nhiều khán giả cho rằng, điều đáng tiếc không chỉ nằm ở việc một nghệ sĩ đánh mất sự nghiệp mà còn ở việc những người từng tạo ảnh hưởng tích cực lại trở thành hình ảnh tiêu cực, xấu xí trong mắt công chúng. Ca sĩ, diễn viên nổi tiếng có thể tác động trực tiếp đến cách ăn mặc, phát ngôn, ứng xử và quan niệm sống của nhiều người trẻ. Vì vậy, khi người nổi tiếng xem thường pháp luật, hệ lụy để lại thường vượt ra ngoài phạm vi cá nhân.

Trao đổi với *Văn Hóa,* soạn giả Hoàng Song Việt cho rằng, việc nghệ sĩ sa vào ma túy xuất phát từ lối sống đua đòi, thích thể hiện bản thân nhưng thiếu bản lĩnh trước cám dỗ. Có người bị bạn bè lôi kéo, cũng có người chủ động tìm đến chất cấm vì ngộ nhận đó là biểu hiện của đẳng cấp, sự sành điệu hay "thời thượng", để rồi tự đẩy mình vào con đường sa ngã. "Nếu người nổi tiếng sống lệch chuẩn, khán giả trẻ rất dễ xem đó là trend rồi bắt chước theo. Khi đó, hậu quả không còn dừng ở cá nhân người vi phạm mà có thể tạo ra những tác động tiêu cực cho cả xã hội", soạn giả Hoàng Song Việt nói, đồng thời bày tỏ sự tiếc nuối khi liên tiếp xuất hiện những vụ việc khiến hình ảnh giới nghệ thuật xấu đi trong mắt công chúng.

Ông cũng cho rằng, nghệ sĩ càng nổi tiếng càng phải ý thức rõ trách nhiệm xã hội của mình, từ cách sống, cách ứng xử đến thái độ với pháp luật. "Những người hoạt động nghệ thuật cần trân trọng hình ảnh đã được công chúng yêu mến, giữ gìn nghề nghiệp và lan tỏa lối sống tích cực. Khi nghệ sĩ sống tử tế, làm nghề nghiêm túc và có trách nhiệm với cộng đồng thì xã hội cũng sẽ nhẹ gánh hơn trong việc xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh", ông nói.

Cần siết chuẩn mực và trách nhiệm của người nổi tiếng

Theo NSƯT Lê Nguyên Đạt, Bí thư Đảng ủy Trường ĐH Sân khấu - Điện ảnh TP.HCM, hàng loạt vụ việc lùm xùm trong giới giải trí thời gian gần đây cho thấy nhu cầu cấp thiết phải siết chặt hơn các quy định và chuẩn mực trong hoạt động biểu diễn nghệ thuật. Hình ảnh người nghệ sĩ đang bị ảnh hưởng nghiêm trọng bởi một số trường hợp lệch chuẩn trong lối sống, phát ngôn và hành xử cá nhân, kéo theo nhiều phản ứng tiêu cực từ dư luận.

"Chúng ta nói nhiều đến phát triển văn hóa, xây dựng công nghiệp văn hóa và đề cao vai trò của nghệ sĩ trong đời sống xã hội. Nhưng nếu những vụ việc tiêu cực liên tiếp xảy ra thì niềm tin của công chúng sẽ rất khó được giữ gìn", ông nhận định.

NSƯT Lê Nguyên Đạt cho rằng, việc xây dựng các quy định cụ thể nhằm điều chỉnh hành vi, đạo đức nghề nghiệp và trách nhiệm xã hội của nghệ sĩ là yêu cầu cần thiết trong bối cảnh hiện nay. Tuy vậy, theo ông, quá trình xây dựng các quy chuẩn cần được thực hiện thận trọng, có lộ trình phù hợp và tham khảo ý kiến giới chuyên môn để vừa bảo đảm tính kỷ cương, vừa giữ được không gian sáng tạo cho giới nghề.

Thời gian qua, TP.HCM đã có nhiều động thái mạnh tay hơn trong công tác quản lý lĩnh vực biểu diễn nghệ thuật. Từ việc chấn chỉnh tình trạng hát nhép, nâng cao chất lượng chương trình đến phát huy vai trò của hội đồng nghệ thuật và cơ quan quản lý văn hóa, nhiều giải pháp đã được triển khai nhằm lập lại trật tự trong môi trường biểu diễn.

Bên cạnh các chế tài quản lý, việc giáo dục ý thức nghề nghiệp cho nghệ sĩ ngay từ ghế nhà trường cũng đặc biệt quan trọng. NSƯT Lê Nguyên Đạt cho biết, Trường ĐH Sân khấu - Điện ảnh TP.HCM luôn chú trọng rèn luyện đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên song song với đào tạo chuyên môn. "Các cơ sở đào tạo nghệ thuật cần giúp sinh viên hiểu rằng, khi bước ra xã hội, họ không đơn thuần là người biểu diễn mà còn là người có sức ảnh hưởng đến cộng đồng", ông nhấn mạnh.

Nghệ sĩ và trách nhiệm giữ gìn hình ảnh trước công chúng

Sau vụ việc Miu Lê bị bắt liên quan đến ma túy, Sở VHTT TP.HCM đã ban hành văn bản nhắc nhở đội ngũ văn nghệ sĩ chú trọng giữ gìn hình ảnh, lối sống và ý thức công dân. Trả lời báo chí về các giải pháp nhằm hạn chế nghệ sĩ sa vào tệ nạn, đồng thời định hướng người làm nghề trở thành hình mẫu tích cực trong xã hội, đại diện Sở cho biết, công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật vẫn được duy trì thường xuyên để nâng cao tinh thần thượng tôn pháp luật trong hoạt động văn hóa nghệ thuật.

Theo Sở VHTT TP.HCM, mọi công dân đều bình đẳng trước pháp luật và phải chịu trách nhiệm về hành vi của mình. Những trường hợp vi phạm sẽ bị xử lý theo quy định hiện hành. Với giới văn nghệ sĩ, nhất là những gương mặt có tầm ảnh hưởng lớn, trách nhiệm không dừng lại ở hoạt động nghề nghiệp mà còn nằm ở cách ứng xử, đạo đức, lối sống và ý thức trước cộng đồng. Bởi mỗi phát ngôn hay hành vi lệch chuẩn của người nổi tiếng đều có thể tác động trực tiếp đến nhận thức xã hội, đặc biệt là giới trẻ.

Sở cũng cho biết, thời gian qua đã phối hợp với nhiều cơ quan, đơn vị tăng cường phổ biến pháp luật cho nghệ sĩ, đơn vị tổ chức biểu diễn nhằm xây dựng môi trường nghệ thuật lành mạnh, chuyên nghiệp và đề cao trách nhiệm xã hội của người làm nghề. Cùng với đó, nhiều quy định quản lý hoạt động văn hóa nghệ thuật, ứng xử nơi công cộng của người hoạt động nghệ thuật cũng được ban hành từ Trung ương đến địa phương nhằm siết chặt kỷ cương trong lĩnh vực này.

Tại TP.HCM, công tác quản lý hoạt động biểu diễn tiếp tục được tăng cường thông qua các biện pháp xử lý mạnh tay những biểu hiện phản cảm, lệch chuẩn hoặc có dấu hiệu vi phạm pháp luật.

Liên tiếp các vụ việc nghệ sĩ vướng ma túy cho thấy đây không còn là câu chuyện cá nhân của một vài tên tuổi trong showbiz, mà là lời cảnh báo về trách nhiệm của người nổi tiếng trong bối cảnh sức ảnh hưởng của họ ngày càng lớn. Khi hào quang bị che phủ bởi những sai lệch trong lối sống, điều mất đi không chỉ là sự nghiệp của một cá nhân mà còn là niềm tin, sự kỳ vọng của công chúng dành cho giới làm nghệ thuật. ■

Vụ việc ca sĩ Long Nhật và Sơn Ngọc Minh bị bắt vì liên quan đến ma túy tiếp tục khiến dư luận bàng hoàng, nối dài danh sách nghệ sĩ vướng vòng lao lý thời gian gần đây. Theo thông tin từ Công an TP.HCM, cả hai nằm trong số nhiều đối tượng bị khởi tố, bắt tạm giam trong chuyên án ma túy quy mô lớn vừa được triệt phá.

Long Nhật là giọng ca quen thuộc với khán giả yêu nhạc bolero, trong khi Sơn Ngọc Minh được biết đến từ nhóm V.Music trước khi hoạt động solo. Vụ việc thêm một lần làm dấy lên lo ngại về mặt trái phía sau ánh hào quang showbiz, đồng thời gióng hồi chuông cảnh báo về trách nhiệm xã hội của người nổi tiếng và sức ảnh hưởng của họ đối với công chúng, đặc biệt là giới trẻ.

Ca sĩ Long Nhật, Sơn Ngọc Minh cùng các đối tượng bị Công an TP.HCM bắt giữ

XÂY DỰNG VĂN HÓA TUÂN THỦ PHÁP LUẬT

LTS: Ngày 30.4.2025, thay mặt Bộ Chính trị, Tổng Bí thư Tô Lâm đã ký ban hành Nghị quyết số 66-NQ/TW về đổi mới công tác xây dựng và thi hành pháp luật, đáp ứng yêu cầu phát triển đất nước trong kỷ nguyên mới. Trong đó, "tập trung xây dựng văn hóa tuân thủ pháp luật, bảo đảm việc thượng tôn Hiến pháp và pháp luật trở thành chuẩn mực ứng xử của mọi chủ thể trong xã hội" là một trong những nhiệm vụ, giải pháp quan trọng nhằm tạo đột phá trong công tác thi hành pháp luật, bảo đảm pháp luật được thực hiện công bằng, nghiêm minh, nhất quán, kịp thời, hiệu lực và hiệu quả; gắn kết chặt chẽ giữa xây dựng và thực thi.

Bài 1:

Khi vi phạm trở thành… chuyện thường ngày

● HOÀNG HƯƠNG

Mỗi năm, hàng triệu cá nhân, tổ chức bị xử phạt vi phạm hành chính; hàng trăm nghìn quyết định xử phạt chưa được thi hành. Những con số này cho thấy, vấn đề cốt lõi không nằm ở chế tài mạnh hay yếu, mà ở chỗ tuân thủ pháp luật chưa được chuyển hóa đầy đủ thành một giá trị văn hóa trong đời sống xã hội.

Hàng triệu vi phạm hành chính bị xử phạt mỗi năm

Theo báo cáo của Bộ Tư pháp, từ ngày 15.12.2024 đến 14.12.2025, cả nước ghi nhận 4.128.159 vụ vi phạm hành chính; trong đó 4.107.046 vụ bị xử phạt vi phạm hành chính. Tổng số đối tượng bị xử phạt là 4.049.406, gồm 223.888 tổ chức, 3.746.096 cá nhân và 79.422 đối tượng khác như hộ gia đình, hộ kinh doanh.

Đáng chú ý, trong 4.070.697 quyết định xử phạt vi phạm hành chính được ban hành, vẫn còn 527.870 quyết định chưa thi hành xong. Tổng số tiền phạt đã thu được hơn 14.173 tỉ đồng; riêng số tiền nộp do chậm thi hành quyết định xử phạt tiền là gần 65 tỉ đồng.

Vấn đề không dừng ở hành vi vi phạm ban đầu. Khi quyết định xử phạt đã được ban hành, nhưng đối tượng bị xử phạt vẫn cố tình không chấp hành biện pháp xử lý của cơ quan có thẩm quyền. Điều đó thể hiện thái độ "nhờn luật", coi thường hoặc trốn tránh.

Giao thông là lĩnh vực dễ soi chiếu nhất. Cuối tháng 9.2025, Cục Cảnh sát giao thông (Bộ Công an) thí điểm lắp 2 camera AI giám sát giao thông trên phố Phạm Văn Bạch, Hà Nội. Chỉ trong 12 giờ đầu trích xuất dữ liệu, từ 0h đến 12h ngày 24.9, hệ thống ghi nhận 1.798 trường hợp vi phạm, chủ yếu là vượt đèn đỏ, không đội mũ bảo hiểm và đi ngược chiều.

Cũng trong năm 2025, toàn quốc xử lý 3,39 triệu trường hợp vi phạm trật tự an toàn giao thông, phạt tiền gần 6,8 nghìn tỉ đồng, tước trên 215.000 giấy phép lái xe, bằng, chứng chỉ chuyên môn, trừ điểm giấy phép lái xe trên 390.000 trường hợp, tạm giữ trên 840.000 phương tiện.

Phần lớn người điều khiển phương tiện đều biết vượt đèn đỏ là vi phạm, sử dụng rượu bia rồi lái xe là nguy hiểm, đi sai làn, quá tốc độ, không chấp hành hiệu lệnh là hành vi bị xử lý..., nhưng biết quy định không đồng nghĩa với tự giác làm đúng. Nếu người tham gia giao thông chỉ điều chỉnh hành vi khi thấy lực lượng chức năng, camera giám sát hoặc nguy cơ bị trừ điểm giấy phép lái xe, thì sự tuân thủ ấy vẫn chủ yếu đến từ áp lực bên ngoài, chưa trở thành chuẩn mực bên trong.

Ở lĩnh vực thuế cũng cho thấy hiện tượng "nhờn luật". Theo thống kê, tổng nợ thuế đến ngày 31.12.2025 ước khoảng 228.926 tỉ đồng; ngành Thuế mới chỉ thu hồi được 65.010 tỉ đồng. Cơ quan thuế đã ban hành hơn 91.600 thông báo tạm hoãn xuất cảnh, qua đó thu hồi hơn 6.001 tỉ đồng từ hơn 10.000 người nộp thuế đang bị tạm hoãn xuất cảnh (hơn 3.900 người nộp thuế bỏ địa chỉ kinh doanh).

Ngày 7.5 vừa qua, công an phường Trần Hưng Đạo, thành phố Hải Phòng đã xử phạt vi phạm hành chính đối với 3 công ty hoạt động trên địa bàn có hành vi vi phạm pháp luật về môi trường, với mức phạt cao nhất là 80 triệu đồng đối với Công ty TNHH An Thịnh do xả thải vượt quy chuẩn kỹ thuật về môi trường.

Tính đến thời điểm hiện tại, có tới 107 Nghị định quy định về xử phạt vi phạm hành chính đang có hiệu lực thi hành ở tất cả các lĩnh vực, từ xây dựng, môi trường, giao thông, văn hóa, thể thao, du lịch đến giáo dục, hôn nhân, gia đình… Hơn 100 Nghị định liên quan đến xử phạt vi phạm hành chính, nhưng nhiều tổ chức, cá nhân vẫn "không sợ", thể hiện tâm lý coi vi phạm pháp luật chỉ là "vấn đề nhỏ".

Tâm lý "bình thường hóa cái sai"

Theo TS Đào Trung Hiếu, những vi phạm tưởng như nhỏ nhặt nhưng diễn ra thường xuyên sẽ "bình thường hóa cái sai". Khi vượt đèn đỏ, lấn chiếm vỉa hè, xả rác nơi công cộng hay không chấp hành quyết định xử phạt trở thành chuyện "thường ngày ở huyện", xã hội dần hình thành cảm giác: Pháp luật chỉ là khuyến nghị, không phải chuẩn mực bắt buộc.

Hệ quả đầu tiên là sự xói mòn niềm tin vào công bằng: Người tuân thủ cảm thấy mình bị thiệt thòi, còn người vi phạm lại thu được lợi ích; Hệ quả thứ hai là chi phí xã hội gia tăng: Tai nạn, xung đột, mất an ninh, giảm hiệu quả quản trị; Và hệ quả sâu xa nhất là suy yếu năng lực tự điều chỉnh của cộng đồng.

Một xã hội không suy sụp vì những hành vi vi phạm lớn xuất hiện đột ngột, mà thường bắt đầu từ việc người ta dần chấp nhận những lệch chuẩn nhỏ như điều bình thường. Khi cái sai không còn gây xấu hổ, pháp luật sẽ mất dần uy tín đạo đức.

Văn hóa tuân thủ pháp luật không đơn thuần là việc con người thực hiện quy định để tránh bị phạt. Ở mức sâu hơn, nó là khi các quy tắc pháp luật trở thành một phần của đạo đức và thói quen hằng ngày. Khi đó, con người tuân thủ luật pháp không phải vì sợ Nhà nước, mà vì họ hiểu rằng tôn trọng pháp luật là tôn trọng quyền lợi hợp pháp của người khác, đồng thời giữ gìn trật tự, an toàn mà chính bản thân mình đang được hưởng.

Nhiều người biết rõ hành vi của mình là sai nhưng vẫn thực hiện, bởi họ đang cân nhắc lợi ích và chi phí. Nếu lợi ích trước mắt lớn hơn rủi ro hay hình phạt phải chịu, họ sẽ sẵn sàng vi phạm. Đây là một dạng "lựa chọn hợp lý" trong hành vi lệch chuẩn. Khi đó, pháp luật được xem như một rào cản kỹ thuật có thể tìm cách vượt qua. Vì vậy, dù có đầy đủ chế tài xử lý, hành vi vi phạm vẫn xảy ra, cho thấy vấn đề cốt lõi không phải ở mức độ nghiêm khắc của hình phạt, mà là ở chỗ pháp luật chưa được chuyển hóa thành một giá trị văn hóa trong đời sống xã hội.

Chế tài nghiêm minh là điều kiện cần, nhưng không phải điều kiện đủ. Một xã hội không thể đặt một lực lượng giám sát phía sau từng cá nhân, từng doanh nghiệp hay từng cơ quan công quyền. Nếu con người chỉ làm đúng khi có người kiểm tra, điều đó cho thấy động lực tuân thủ vẫn mang tính đối phó, chưa hình thành ý thức tự giác.

Luật pháp chỉ thật sự phát huy hiệu lực bền vững khi nó trở thành "thói quen đạo đức" của cộng đồng. Giống như việc giữ lời hứa, xếp hàng hay tôn trọng người khác, tuân thủ pháp luật phải trở thành phản xạ tự nhiên, chứ không phải kết quả của sự lo sợ. Tất nhiên, cũng cần nhìn nhận, nếu chế tài quá nhẹ, thực thi không nhất quán hoặc tồn tại tình trạng "nhờn luật", thì người vi phạm sẽ càng có xu hướng đánh cược. Nhưng ngay cả trong trường hợp chế tài rất nặng, nếu nền tảng văn hóa pháp quyền yếu, hành vi vi phạm vẫn tiếp diễn dưới những hình thức tinh vi hơn.

Do đó, cưỡng chế là "hàng rào bảo vệ cuối cùng", còn văn hóa tuân thủ mới là "hệ miễn dịch" của xã hội. Một cơ thể khỏe mạnh không thể chỉ dựa vào thuốc kháng sinh; tương tự, một quốc gia pháp quyền không thể chỉ dựa vào xử phạt mà phải dựa vào ý thức tự trọng và trách nhiệm công dân của mỗi người. ■

(Còn tiếp)

Mỗi năm, cả nước ghi nhận hàng triệu vi phạm hành chính trong các lĩnh vực từ giao thông, thuế đến môi trường... Nhiều quyết định xử phạt vẫn chưa được thi hành, phản ánh tâm lý "nhờn luật" và thái độ bình thường hóa vi phạm. Việc người dân chỉ tuân thủ khi có lực lượng giám sát hay nguy cơ bị xử phạt cho thấy pháp luật chưa trở thành giá trị nội tâm.

Chế tài nghiêm minh là điều kiện cần nhưng không đủ. Hiệu lực bền vững của luật pháp chỉ hình thành khi nó trở thành thói quen đạo đức, phản xạ tự nhiên trong đời sống, giống như việc giữ lời hứa hay tôn trọng người khác. Cưỡng chế chỉ là "hàng rào cuối cùng"; còn văn hóa tuân thủ pháp luật chính là "hệ miễn dịch" giúp xã hội vận hành công bằng, hiệu quả và bền vững.

Nhiều doanh nghiệp vi phạm về môi trường ở Hải Phòng bị xử phạt

TIẾP TỤC BÁO ĐỘNG ĐỎ NẠN ĐUỐI NƯỚC TRẺ EM:

Khoảng trống sau những văn bản

● **QUỲNH HOA**

Dư luận vẫn chưa hết bàng hoàng trước vụ bốn học sinh tử vong do đuối nước ở Đắk Lắk thì chỉ ít ngày sau, thêm năm học sinh tại Phú Thọ gặp nạn thương tâm. Cùng với nhiều vụ việc xảy ra ở nhiều địa phương, những tai nạn liên tiếp đầu mùa hè đang phủ bóng lo âu lên nhiều gia đình có con nhỏ.

Đoàn công tác Bộ Y tế tới thăm, chia sẻ với gia đình học sinh đuối nước ở Phú Thọ Ảnh: V.LONG

Điều khiến dư luận day dứt là dường như năm nào Chính phủ và Bộ, ngành liên quan cũng ban hành công điện, chỉ thị yêu cầu tăng cường các giải pháp phòng, chống đuối nước trẻ em, thế nhưng, cứ mỗi dịp nghỉ hè, những bi kịch đau lòng lại tái diễn.

Bi kịch... đến hẹn lại lên

Ngay sau hàng loạt vụ học sinh tử vong do đuối nước xảy ra tại Phú Thọ và Đắk Lắk, ngày 19.5, Thủ tướng Lê Minh Hưng đã ký Công điện số 40/CĐ-TTg yêu cầu khẩn trương tăng cường các biện pháp phòng, chống đuối nước trẻ em trên phạm vi cả nước. Công điện được gửi hỏa tốc tới Bộ Y tế, Bộ GD&ĐT, Chủ tịch UBND các tỉnh, thành phố cùng nhiều cơ quan, tổ chức liên quan.

Bên cạnh yêu cầu hai địa phương Phú Thọ, Đắk Lắk tiếp tục huy động lực lượng tìm kiếm các học sinh còn mất tích, hỗ trợ gia đình nạn nhân, Thủ tướng yêu cầu các tỉnh, thành rà soát toàn bộ khu vực tiềm ẩn nguy cơ đuối nước để kịp thời cảnh báo, cắm biển nguy hiểm và triển khai các biện pháp phòng ngừa. Các cơ sở giáo dục được yêu cầu tăng cường quản lý học sinh trong dịp hè, đẩy mạnh dạy bơi và trang bị kỹ năng an toàn trong môi trường nước cho trẻ em. Công điện cũng nhấn mạnh trách nhiệm của gia đình trong việc giám sát con em, không để trẻ tự ý tiếp xúc với ao hồ, sông suối hay khu vực nước sâu thiếu an toàn. Đồng thời, các địa phương phải tăng cường kiểm tra việc thực hiện công tác phòng, chống đuối nước tại trường học, cơ sở giáo dục và chính quyền cơ sở.

Ngoài chính quyền địa phương, Thủ tướng cũng giao Bộ Y tế, Bộ GD&ĐT, MTTQ Việt Nam cùng các đơn vị liên quan triển khai đồng bộ các hoạt động phòng ngừa đuối nước trẻ em. Đáng chú ý, đây không phải lần đầu những chỉ đạo quyết liệt như vậy được ban hành. Gần như năm nào, trước và trong dịp nghỉ hè, các công điện, chỉ thị về phòng, chống đuối nước trẻ em cũng được phát đi với yêu cầu rất cụ thể. Thế nhưng, những vụ tai nạn thương tâm vẫn liên tiếp tái diễn, đặt ra câu hỏi về hiệu quả triển khai tại cơ sở và trách nhiệm thực thi của chính quyền địa phương.

> *"Nếu chỉ chỉ đạo từ tỉnh xuống xã thông qua văn bản mà thiếu hành động thực chất, thiếu nguồn lực và giám sát đến nơi đến chốn thì những bi kịch đuối nước sẽ còn tiếp diễn. Suốt 10 năm làm trong lĩnh vực này, năm nào tôi cũng đề xuất tham mưu cấp thẩm quyền ra công điện chỉ đạo, và ở không ít nơi, công điện nhận về lại chỉ nằm yên trên giấy."*
>
> **(Ông ĐẶNG HOA NAM, Phó Chủ tịch Hội Bảo vệ quyền trẻ em Việt Nam)**

Bi kịch đuối nước trẻ em vẫn "đến hẹn lại lên". Phía sau những con số thống kê lạnh lùng là nỗi đau đớn tột cùng của nhiều gia đình và khoảng trống trong công tác phòng ngừa tại cơ sở chưa được lấp đầy.

Biển cảnh báo phòng ngừa đuối nước nơi xảy ra vụ tử vong tập thể tại tỉnh Phú Thọ Ảnh: B.THỦY

Công điện không thể chỉ nằm trên giấy

Chia sẻ với *Văn Hóa*, ông Đặng Hoa Nam, Phó Chủ tịch Hội Bảo vệ quyền trẻ em Việt Nam cho rằng: Nếu địa phương thực hiện đầy đủ những nội dung của Thủ tướng Chính phủ yêu cầu trong các công điện về phòng, chống đuối nước thì số trẻ em tử vong chắc chắn sẽ giảm. Theo ông, thực tế tại một số địa phương như Nghệ An, Hà Nội cho thấy, khi triển khai quyết liệt các chương trình phòng, chống đuối nước, số vụ tai nạn đã giảm đáng kể.

Tuy nhiên, điều khiến ông Nam trăn trở là nhiều chỉ đạo hiện vẫn chỉ dừng ở văn bản hành chính. "Thủ tướng yêu cầu quản lý chặt chẽ trẻ em trong dịp hè để bảo đảm an toàn phòng, chống đuối nước. Nhưng quản lý thế nào, ai chịu trách nhiệm, không làm thì xử lý ra sao… gần như chưa có nơi nào trả lời cụ thể", ông Nam nói. Theo ông, các mô hình can thiệp, giải pháp phòng, chống đuối nước thực tế đã được ngành chức năng xây dựng từ nhiều năm qua. Vấn đề nằm ở khâu tổ chức thực hiện và đầu tư nguồn lực. Trong đó, giải pháp mang tính căn cơ nhất vẫn là dạy bơi và trang bị kỹ năng an toàn trong môi trường nước cho trẻ em.

"Muốn làm được phải có ngân sách và giao nhiệm vụ cụ thể. Một địa phương hoàn toàn có thể thống kê được còn bao nhiêu trẻ chưa biết bơi để xây dựng lộ trình hỗ trợ hằng năm. Như ở Nghệ An, khi có chỉ đạo quyết liệt, địa phương đã tăng cường xây dựng bể bơi tại trường học ở những khu vực nhiều sông ngòi, nguy cơ cao", ông Nam dẫn chứng. Ông Nam cũng cho rằng kế hoạch phòng, chống đuối nước tại địa phương hiện vẫn nặng hình thức. "Nơi nào cũng báo cáo có chương trình, kế hoạch, nhưng nếu không có kinh phí, không có nhân lực thì làm sao triển khai được", ông đặt vấn đề.

Theo Phó Chủ tịch Hội Bảo vệ quyền trẻ em Việt Nam, nhiều yêu cầu tưởng rất cơ bản, nhưng đến nay vẫn chưa được thực hiện đầy đủ. "Bao nhiêu xã đã lập bản đồ vùng nước nguy hiểm? Bao nhiêu ao hồ có biển cảnh báo, có người cảnh giới? Ai trực, trực vào khung giờ nào? Hay việc in tờ rơi, poster cảnh báo cho học sinh mang về nhà, nhiều nơi cũng chưa làm được", ông Nam trăn trở, đồng thời nhấn mạnh, công tác phòng, chống đuối nước chỉ hiệu quả khi được triển khai đến tận cơ sở, với trách nhiệm cụ thể cho từng lực lượng như trưởng thôn, tổ dân phố, hội phụ nữ, đoàn thanh niên hay nhà trường. "Nếu chỉ chỉ đạo từ tỉnh xuống xã thông qua văn bản mà thiếu hành động thực chất, thiếu nguồn lực và giám sát đến nơi đến chốn thì những bi kịch đuối nước sẽ còn tiếp diễn. Suốt 10 năm làm trong lĩnh vực này, năm nào tôi cũng đề xuất tham mưu cấp thẩm quyền ra công điện chỉ đạo, và ở không ít nơi, công điện nhận về lại chỉ nằm yên trên giấy", ông Đặng Hoa Nam nhận định.

Những vụ đuối nước cứ đau lòng đã cho thấy khoảng cách rất lớn giữa chỉ đạo và thực tế triển khai tại cơ sở. Khi mùa hè vừa bắt đầu cũng là lúc nhiều phụ huynh thấp thỏm lo con trẻ đối mặt với hiểm nguy từ ao hồ, sông suối. Và nếu công tác phòng ngừa vẫn dừng ở những khẩu hiệu hay các công điện lặp lại hằng năm, bi kịch đuối nước trẻ em sẽ còn tiếp tục là nỗi đau dai dẳng. ■

Nghệ An giảm mạnh đuối nước nhờ đầu tư dạy bơi

Thực tế cho thấy nhiều địa phương đã kéo giảm số trẻ tử vong do đuối nước khi triển khai quyết liệt các giải pháp phòng ngừa. Trong đó, Nghệ An được xem là một trong những địa phương có nhiều chuyển biến rõ nét. Thay vì chỉ dừng ở tuyên truyền hay ban hành kế hoạch, Nghệ An đã đầu tư xây dựng thêm bể bơi trong trường học, nhất là tại những khu vực có nhiều sông ngòi, nguy cơ tai nạn cao. Song song đó là việc tổ chức các lớp dạy bơi an toàn, trang bị kỹ năng xử lý tình huống trong môi trường nước cho trẻ em.

Áp lực tuổi mới lớn lên sóng phim giờ vàng VTV

Không đi theo mô típ học đường nhẹ nhàng quen thuộc, bộ phim truyền hình dài tập Phía bên kia thành phố chọn khai thác những vấn đề đang được xã hội quan tâm như áp lực học hành, bạo lực học đường và sang chấn tâm lý ở tuổi mới lớn. Phim sẽ lên sóng khung giờ vàng VTV1 từ ngày 27.5.

Tác phẩm do NSƯT Vũ Trường Khoa và Đào Duy Phúc đạo diễn, có sự tham gia của nhiều gương mặt quen thuộc như Võ Hoài Vũ, Thái Vũ, Minh Tiệp, Khánh Linh hay Ali Thục Phương. Lấy bối cảnh một khu lao động ven đô, phim xoay quanh hai nhân vật chính là Cương và Khuê - hai học sinh với tính cách và hoàn cảnh khác biệt. Cương bộc trực, nóng nảy nhưng sống tình cảm, luôn bảo vệ bạn bè. Trong khi đó, Khuê là học sinh giỏi, sống khép kín và thường xuyên chịu áp lực trong môi trường học tập nhiều cạnh tranh.

Theo ê kíp sản xuất, bộ phim hướng đến việc phản ánh những góc khuất trong đời sống học đường hiện nay, từ áp lực thành tích, tâm lý tuổi mới lớn đến ảnh hưởng từ môi trường gia đình và các mối quan hệ xung quanh đối với quá trình trưởng thành của trẻ.

H.HẠNH

ĐẠI HỘI THỂ THAO TOÀN QUỐC LẦN THỨ X:

Kể câu chuyện Việt Nam vươn mình ra thế giới

● THU SÂM

Sau 20 năm, TP.HCM mới tiếp tục trở thành địa phương đăng cai Đại hội Thể thao toàn quốc. Nhưng Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X năm 2026 không chỉ mang ý nghĩa của một kỳ hội tụ thể thao lớn nhất cả nước, 4 năm mới tổ chức 1 lần. Trong cách tiếp cận mới, tư duy tổ chức mới và không gian trình diễn mới, Đại hội đang được định hướng trở thành nơi kể câu chuyện về một Việt Nam hiện đại, tự tin và khát vọng vươn mình ra thế giới.

Diễn ra đúng dịp kỷ niệm 50 năm thành phố chính thức mang tên Chủ tịch Hồ Chí Minh (1976-2026), đồng thời là kỳ Đại hội đầu tiên sau sáp nhập, sự kiện không chỉ mang dấu ấn thể thao mà còn phản chiếu hành trình phát triển của đất nước và TP.HCM trong giai đoạn mới.

Từ một kỳ Đại hội thể thao đến hành trình kể câu chuyện Việt Nam

Diễn ra trong thời điểm đất nước đang bước vào kỷ nguyên vươn mình, Đại hội được kỳ vọng sẽ góp phần khẳng định sức mạnh Việt Nam, nơi ý chí và khát vọng được chuyển hóa thành năng lượng bứt phá, nơi từ truyền thống hào hùng đến hiện đại, Việt Nam đang tự tin bước ra thế giới bằng tinh thần kiên cường, sáng tạo và không ngừng vượt giới hạn.

Điểm đặc biệt của Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X nằm ở cách sự kiện này được định vị. Nếu trước đây, Đại hội chủ yếu được nhìn nhận như nơi tranh tài của các đoàn thể thao địa phương, thì lần này, tư duy tổ chức đã mở rộng hơn khi thể thao trở thành ngôn ngữ để kể câu chuyện về đất nước, con người và khát vọng Việt Nam.

Đó là lý do lễ khai mạc và bế mạc dự kiến được định hướng tổ chức theo mô hình kết hợp nghệ thuật - thể thao - công nghệ trình diễn hiện đại trên không gian mở dọc sông Sài Gòn. Không gian ấy không chỉ phục vụ một sự kiện thể thao, mà còn trở thành sân khấu để giới thiệu hình ảnh Việt Nam với bạn bè quốc tế.

Ý tưởng sân khấu nổi trên sông Sài Gòn kết hợp trình diễn thực cảnh, diễu hành đường thủy, âm nhạc giao hưởng, nghệ thuật dân tộc cùng công nghệ drone light cho thấy cách tiếp cận hoàn toàn khác biệt so với các kỳ Đại hội trước đây. Những địa danh biểu tượng như Công viên Bờ sông Sài Gòn, cầu Ba Son, Bến Nhà Rồng hay trục Nguyễn Huệ - Lê Lợi không chỉ là nơi tổ chức sự kiện, mà còn trở thành một phần của câu chuyện về thành phố năng động, hiện đại và hội nhập.

Trong định hướng xây dựng chương trình, hình ảnh TP.HCM hiện lên không chỉ với vai trò trung tâm kinh tế lớn nhất cả nước, mà còn là đô thị tiên phong kết nối thế giới, nơi truyền thống và hiện đại cùng song hành. Từ dòng sông Sài Gòn đến những màn trình diễn ánh sáng trên bầu trời, Đại hội được kỳ vọng tạo nên một "bức tranh Việt Nam" vừa giàu bản sắc, vừa mang tinh thần đương đại.

Khát vọng vươn tầm từ một "Olympic thu nhỏ"

Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X còn được tổ chức với mong muốn trở thành một "Olympic thu nhỏ", nơi công tác tổ chức được thực hiện theo hướng chuyên nghiệp, bài bản và hiện đại hơn. Không phải ngẫu nhiên mà đa phần các môn thi đấu tại Đại hội đều là các môn thuộc hệ thống Olympic. Điều đó phản ánh định hướng lâu dài của thể thao Việt Nam trong việc tập trung phát triển các môn thể thao thế mạnh, các môn Olympic nhằm hướng tới mục tiêu vươn ra châu lục và thế giới.

Từ góc nhìn ấy, Đại hội không chỉ là nơi đánh giá lực lượng hay tuyển chọn vận động viên, mà còn là bước chuẩn bị cho tương lai của thể thao Việt Nam trên đấu trường quốc tế. Mỗi cuộc tranh tài, mỗi sân đấu đều mang theo khát vọng nâng tầm thể thao nước nhà.

Ý tưởng xuyên suốt về một Việt Nam vươn mình, bứt phá giới hạn vì thế không chỉ xuất hiện trong các khẩu hiệu hay chương trình nghệ thuật, mà còn hiện diện trong chính tinh thần tổ chức Đại hội. Từ nội lực đến khát vọng, từ ý chí vượt qua chính mình đến mong muốn khẳng định vị thế Việt Nam trên bản đồ thể thao thế giới - tất cả đang được kết nối trong cùng một hành trình.

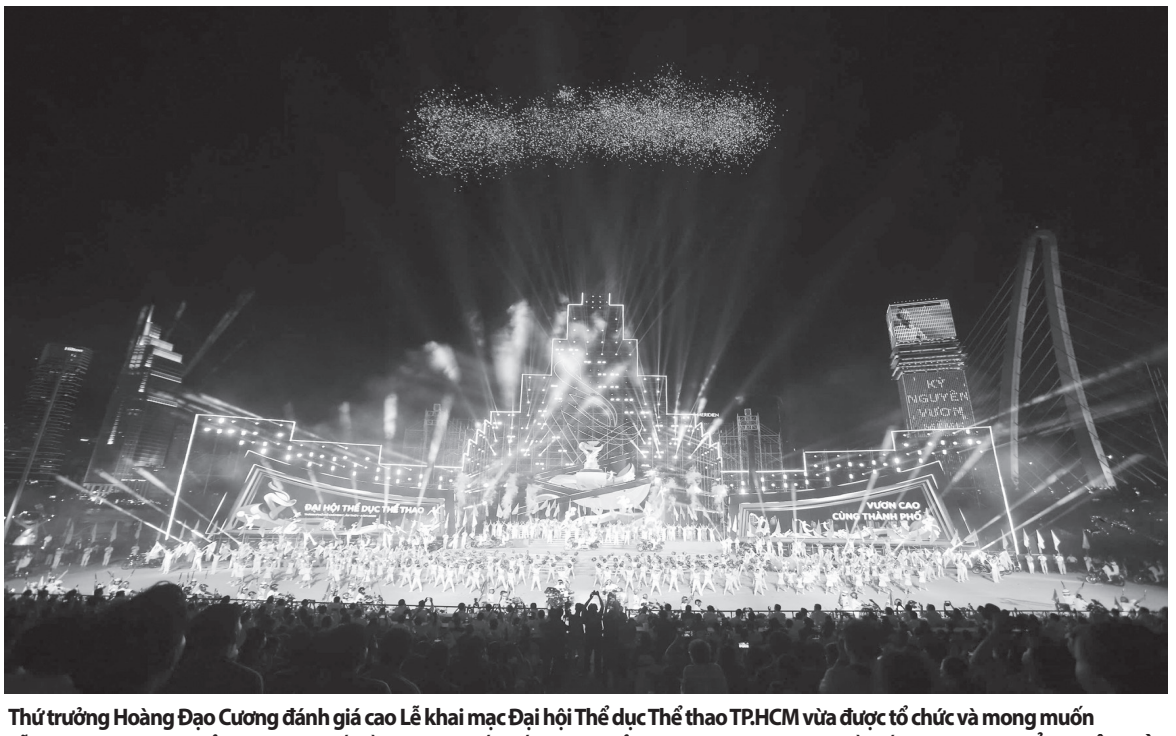
Ở đó, câu chuyện của thể thao cũng chính là câu chuyện của đất nước hôm nay. Một Việt Nam đang bước vào giai đoạn phát triển mới với tâm thế tự tin hơn, chủ động hơn và sẵn sàng hội nhập sâu rộng hơn. Một Việt Nam không chỉ gìn giữ bản sắc truyền thống mà còn biết chuyển hóa những giá trị ấy thành động lực phát triển trong thời đại mới.

Việc dự kiến huy động hàng nghìn nghệ sĩ, diễn viên, điều phối viên cùng hàng trăm phương tiện đường thủy, công nghệ trình diễn hiện đại và hàng ngàn thiết bị drone light cho lễ khai mạc cho thấy quy mô và tham vọng của Đại hội. Nhưng phía sau sự hoành tráng ấy vẫn là tinh thần cốt lõi, đó là kể một câu chuyện Việt Nam chân thực, giàu cảm xúc và đầy khát vọng.

Đặc biệt, việc lựa chọn không gian sông nước làm trung tâm cho lễ khai mạc và bế mạc cũng mang ý nghĩa biểu tượng sâu sắc. Dòng sông không chỉ gắn với lịch sử hình thành và phát triển của TP.HCM, mà còn gợi mở hình ảnh một Việt Nam luôn vận động, luôn chuyển mình và không ngừng hướng ra biển lớn.

Từ ngày 14.11 đến 12.12, Đại hội sẽ diễn ra tại 31 địa điểm trên địa bàn TP.HCM cùng một số địa điểm tại Đồng Nai, Đồng Tháp và Hải Phòng. Nhưng vượt ra ngoài phạm vi của một sự kiện thể thao quốc gia, Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X đang được kỳ vọng trở thành dấu mốc cho một tư duy tổ chức mới của thể thao Việt Nam hiện đại hơn, chuyên nghiệp hơn và mang nhiều giá trị lan tỏa hơn.

Khi những màn trình diễn ánh sáng bừng lên trên sông Sài Gòn, khi các đoàn thể thao diễu hành và khi ngọn đuốc Đại hội được thắp sáng giữa không gian mở của thành phố trẻ trung, năng động, đó cũng là lúc một câu chuyện Việt Nam được kể bằng ngôn ngữ của thể thao, văn hóa và khát vọng phát triển. Đó là một câu chuyện về đất nước đang vươn mình mạnh mẽ trong kỷ nguyên mới. ■

Thứ trưởng Hoàng Đạo Cương đánh giá cao Lễ khai mạc Đại hội Thể dục Thể thao TP.HCM vừa được tổ chức và mong muốn Lễ khai mạc Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X sẽ tiếp nối ý tưởng tổ chức trên sông và nâng tầm ấn tượng hơn Ảnh: LÊ HOÀN

Công tác chuẩn bị đang được thực hiện đúng tiến độ

Sáng 21.5, tại Hà Nội, Thứ trưởng Bộ VHTTDL Hoàng Đạo Cương, Trưởng Ban tổ chức Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X đã chủ trì Hội nghị Ban Chỉ đạo, Ban Tổ chức nhằm rà soát toàn bộ công tác chuẩn bị cho Đại hội.

Tại Hội nghị, Cục trưởng Cục Thể dục Thể thao Việt Nam Nguyễn Danh Hoàng Việt và Phó Giám đốc Sở VHTT TP.HCM Nguyễn Nam Nhân đã báo cáo về công tác chuẩn bị cho Đại hội. Theo đó công tác chuẩn bị đang được thực hiện đúng tiến độ. Đại diện các địa phương là Hải Phòng, Đồng Nai, Đồng Tháp cũng đã báo cáo về công tác chuẩn bị cho Đại hội.

Thứ trưởng Hoàng Đạo Cương chủ trì Hội nghị Ảnh: QUÝ LƯỢNG

Phát biểu tại buổi làm việc, Thứ trưởng Hoàng Đạo Cương nhấn mạnh, Đại hội lần này không chỉ là sự kiện thể thao lớn nhất cả nước mà còn mang ý nghĩa đặc biệt khi diễn ra trong năm đầu tiên thực hiện Nghị quyết của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa và triển khai tinh thần chỉ đạo của Tổng Bí thư Tô Lâm tại lễ kỷ niệm 80 năm Ngày truyền thống ngành Thể dục thể thao Việt Nam, vào ngày 28.3.2026. Đánh giá cao công tác chuẩn bị của TP.HCM và các địa phương đăng cai, Thứ trưởng đề nghị TP.HCM tiếp tục rà soát kỹ hệ thống cơ sở vật chất, phương án giao thông, di chuyển của các đoàn; đồng thời đặc biệt lưu ý công tác hậu cần, bảo đảm điều kiện ăn ở, sinh hoạt thuận lợi nhất cho các vận động viên và lực lượng tham gia Đại hội.

Đồng tình với tư duy tổ chức lễ khai mạc, bế mạc theo hướng mới của TP.HCM, Thứ trưởng Hoàng Đạo Cương mong muốn lễ khai mạc phải thực sự trở thành điểm nhấn nổi bật của Đại hội. Đánh giá cao dấu ấn từ lễ khai mạc Đại hội Thể thao TP.HCM vừa qua, Thứ trưởng kỳ vọng thành phố sẽ tiếp tục nâng tầm công tác tổ chức, tạo nên một lễ khai mạc vừa mang đậm dấu ấn nghệ thuật, vừa thể hiện rõ tinh thần khỏe khoắn, mạnh mẽ của thể thao Việt Nam.

SA VÂN

GIẢI BILLIARDS CAROM 3 BĂNG CUP THẾ GIỚI 2026:

Chờ bùng nổ trên sân nhà

● **BẢO ANH**

Hôm nay 22.5, vòng đấu chính Giải Billiards carom 3 băng cup thế giới (TP.HCM World Cup) 2026 được diễn ra tại Nhà thi đấu Nguyễn Du (TP.HCM). Không chỉ quy tụ hàng loạt "siêu sao" hàng đầu thế giới, TP.HCM World Cup 2026 còn cho thấy sự phát triển toàn diện của billiards Việt Nam với dấu ấn từ các cơ thủ nữ, những tài năng trẻ triển vọng cùng khát vọng chinh phục đỉnh cao của các đại diện chủ nhà.

Dấu ấn mới của billiards Việt Nam

Đây là lần thứ 10 kể từ năm 2015, TP.HCM được Liên đoàn Billiards Carom thế giới (UMB) trao quyền đăng cai một chặng World Cup. Điều đó cho thấy uy tín ngày càng lớn cũng như năng lực tổ chức chuyên nghiệp của billiards Việt Nam trên đấu trường quốc tế. Sau nhiều năm phát triển mạnh mẽ, Việt Nam không chỉ trở thành điểm đến quen thuộc của các giải đấu lớn mà còn được đánh giá là một trong những quốc gia có phong trào carom 3 băng phát triển hàng đầu châu Á.

Điểm đáng chú ý tại giải năm nay là sự xuất hiện của đông đảo cơ thủ nữ Việt Nam. Việc tạo điều kiện cho các nữ cơ thủ tham dự không chỉ mang ý nghĩa chuyên môn mà còn thể hiện sự phát triển toàn diện của billiards Việt Nam, đồng thời đáp ứng xu hướng thúc đẩy bình đẳng cơ hội trong thể thao thành tích cao.

Dù chưa thể tiến sâu tại vòng loại, nhưng các cơ thủ như Lê Thị Ngọc Huệ, Lương Thị Thơm hay Nguyễn Thị Liên vẫn để lại nhiều tín hiệu tích cực. Việc được thi đấu với các cơ thủ quốc tế giúp họ tích lũy kinh nghiệm, cải thiện trình độ và hướng tới những mục tiêu lớn hơn trong tương lai. Những màn trình diễn này cũng góp phần lan tỏa phong trào billiards carom 3 băng nữ đang phát triển mạnh mẽ tại Việt Nam trong thời gian gần đây.

Bên cạnh đó, giải đấu năm nay còn chứng kiến sự xuất hiện của gương mặt trẻ đầy triển vọng Nguyễn Minh Trí. Ở tuổi 17, Minh Trí trở thành cơ thủ trẻ nhất trong lịch sử carom 3 băng Việt Nam giành quyền tham dự World Cup sau vòng tuyển chọn toàn quốc. Không chỉ dừng lại ở việc góp mặt, Minh Trí còn thi đấu ấn tượng khi vượt qua vòng loại đầu tiên trước khi dừng bước ở vòng loại thứ hai. Thành tích này cho thấy sự tiến bộ đáng ghi nhận cũng như tiềm năng phát triển lớn của cơ thủ trẻ Việt Nam.

Với sự kết hợp giữa các tay cơ giàu kinh nghiệm, lực lượng trẻ triển vọng cùng sự phát triển mạnh mẽ của phong trào nữ, TP.HCM World Cup 2026 tiếp tục là minh chứng cho bước tiến vững chắc của billiards Việt Nam trên đấu trường quốc tế.

Cơ hội cho các đại diện chủ nhà

TP.HCM World Cup 2026 tiếp tục khẳng định vị thế của Việt Nam trên bản đồ billiards thế giới khi quy tụ hàng loạt cơ thủ hàng đầu như đương kim vô địch Bogota và số 1 thế giới Cho Myung Woo (Hàn Quốc), Dick Jaspers (Hà Lan), Marco Zanetti (Italia), Eddy Merckx (Bỉ) hay Tayfun Tasdemir (Thổ Nhĩ Kỳ). Sự hiện diện của dàn "siêu sao" quốc tế hứa hẹn mang đến những màn tranh tài đỉnh cao tại Nhà thi đấu Nguyễn Du, đồng thời mở ra cơ hội lớn cho các cơ thủ chủ nhà khẳng định vị thế.

Được thi đấu trên sân nhà, dưới sự cổ vũ của đông đảo khán giả, các cơ thủ Việt Nam luôn cho thấy tinh thần thi đấu bùng nổ và khả năng tạo bất ngờ trước những đối thủ hàng đầu thế giới. TP.HCM World Cup 2026 vì thế không chỉ là ngày hội của billiards thế giới mà còn là cơ hội để các cơ thủ Việt Nam tiếp tục khẳng định vị thế, tích lũy điểm số trên bảng xếp hạng quốc tế và nuôi hy vọng giữ chiếc cup vô địch ở lại sân nhà.

Tâm điểm của sự kỳ vọng tiếp tục hướng về Trần Quyết Chiến - cơ thủ giàu kinh nghiệm và ổn định nhất của billiards Việt Nam hiện nay. Nhà vô địch TP.HCM World Cup 2018 vẫn duy trì phong độ cao trong nhóm đầu thế giới và được xem là niềm hy vọng lớn nhất của chủ nhà ở giải đấu năm nay. Người hâm mộ đang chờ đợi cơ thủ sinh năm 1984 tái hiện khoảnh khắc lịch sử để lần thứ hai nâng cup vô địch ngay trên sân nhà.

Bên cạnh Quyết Chiến, Trần Thanh Lực cũng là cái tên nhận được nhiều sự chú ý. Sau chức vô địch World Cup Bogota 2025, cơ thủ sinh năm 1990 cho thấy sự tiến bộ vượt bậc và bản lĩnh thi đấu đáng nể. Ngay ở chặng World Cup đầu tiên của năm 2026 tại Bogota, Thanh Lực tiếp tục vào đến trận chung kết trước khi giành ngôi á quân. Thành tích đó giúp anh thêm tự tin hướng tới mục tiêu chinh phục danh hiệu tại TP.HCM.

Ngoài hai gương mặt giàu kinh nghiệm trên, billiards Việt Nam còn đặt niềm tin vào những cơ thủ đang có phong độ tốt như Chiêm Hồng Thái hay Nguyễn Trần Thanh Tự. Đây đều là những tay cơ có đủ khả năng tạo nên bất ngờ trước các đối thủ lớn nếu duy trì được sự ổn định.

Đáng chú ý nhất có lẽ là Bao Phương Vinh - cơ thủ vẫn đang khát khao danh hiệu World Cup đầu tiên trong sự nghiệp. Dù từng vô địch thế giới năm 2023 và đăng quang nội dung đồng đội thế giới năm 2024, nhưng chức vô địch World Cup vẫn là mảnh ghép còn thiếu với tay cơ sinh năm 1995. Phương Vinh từng nhiều lần chia sẻ mong muốn được vô địch một chặng World Cup và sẽ càng ý nghĩa hơn nếu điều đó diễn ra tại TP.HCM. Với phong độ ấn tượng khi vừa giành ngôi á quân châu Á hồi đầu tháng 5, mục tiêu ấy hoàn toàn có cơ sở. ■

Trần Quyết Chiến cùng các đồng đội được kỳ vọng sẽ giữ chiếc cup vô địch ở lại Việt Nam — Ảnh: PHONG LÊ

TIN THỂ THAO

Taekwondo giành 2 suất dự ASIAD 20

Đội tuyển taekwondo Việt Nam ghi dấu ấn mạnh mẽ tại Giải vô địch châu Á 2026 diễn ra ở Mông Cổ khi giành 2 HCV nội dung quyền. Ở nội dung quyền đồng đội nữ tiêu chuẩn U40, bộ ba kỳ cựu Châu Tuyết Vân, Nguyễn Thị Lệ Kim và Liên Thị Tuyết Mai đã thi đấu đầy bản lĩnh để mang về tấm HCV. Tương tự, các võ sĩ Lê Thanh Trung, Nguyễn Thiên Phụng và Nguyễn Văn Trường tiếp tục nối dài thành công khi đăng quang ở nội dung quyền đồng đội nam tiêu chuẩn U40.

Đáng chú ý, Nguyễn Xuân Thành và Châu Ngọc Tuyết Sang đã chính thức giành quyền tham dự ASIAD 20. Xuân Thành đoạt HCĐ quyền sáng tạo cá nhân nam, trong khi Tuyết Sang xếp hạng 7 ở nội dung quyền sáng tạo cá nhân nữ. Sau nội dung quyền, các võ sĩ sẽ thi đấu đối kháng đến ngày 26.5.

L.H

Giải judo Đông Nam Á 2026 diễn ra ở Bắc Ninh

Giải judo vô địch Đông Nam Á 2026 thi đấu từ ngày 21 - 24.5 tại Nhà thi đấu đa năng TDTT tỉnh Bắc Ninh thu hút 425 HLV, VĐV của 7 đội tuyển gồm: Philippines, Lào, Thái Lan, Singapore, Indonesia, Malaysia và Việt Nam. Với vai trò chủ nhà, đội tuyển judo Việt Nam tham dự đầy đủ các nội dung đối với vô địch và vô địch trẻ. Ban huấn luyện đã đăng ký hơn 170 võ sĩ góp mặt.

Theo chương trình thi đấu, ngày 21.5 diễn ra các nội dung dành cho kata (biểu diễn). Từ ngày 22 - 24.5, các võ sĩ đối kháng sẽ thi đấu.

H.L

Gần 200 VĐV dự giải cử tạ quốc gia

Giải cử tạ vô địch các CLB quốc gia 2026 diễn ra ở Ninh Bình đến ngày 24.5 thu hút 23 đơn vị trong cả nước với gần 200 lực sĩ. Đáng chú ý, các lực sĩ vừa tham dự Giải vô địch châu Á 2026 như Trần Minh Trí, Nguyễn Hoài Hương, Quàng Thị Tâm, Lại Gia Thành… đang có mặt tranh tài ở Ninh Bình. Một gương mặt khác cũng được người hâm mộ chờ đợi tại giải là K'Dương. Ban tổ chức đưa vào tranh tài các nội dung dành cho lực sĩ nam gồm 60kg, 65kg, 71kg, 79kg, 88kg, 94kg, 110kg, trên 100kg và dành cho lực sĩ nữ có 53kg, 58kg, 63kg, 69kg, 77kg, 86kg, trên 86kg.

Giải là cơ hội để các đoàn kiểm tra chuyên môn và nắm bắt lực lượng VĐV trong quá trình hướng tới Đại hội Thể thao toàn quốc lần thứ X năm 2026.

V.H

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch
● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798
● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam
GIÁ: 5.000đ

AI "đổ bộ" Liên hoan phim Cannes 2026

● HỒNG NHUNG

Liên hoan phim Cannes 2026 đang trở thành tâm điểm chú ý của giới điện ảnh toàn cầu khi quy tụ hàng loạt tác phẩm, đạo diễn và ngôi sao hàng đầu thế giới. Danh sách các bộ phim tranh giải Cành cọ vàng năm nay đang diễn ra vô cùng gay cấn. Nhiều tác phẩm được giới phê bình đánh giá cao, khiến cuộc đua giành giải trở nên khó đoán hơn bao giờ hết.

Liên hoan phim Cannes 2026 khuấy động đường đua điện ảnh quốc tế Ảnh: GETTY

Diễn ra từ ngày 12 - 23.5, thành phố biển Cannes ở miền Nam nước Pháp đang trở thành "thủ đô điện ảnh" của thế giới khi mọi sự quan tâm của giới làm phim, truyền thông và người hâm mộ toàn cầu đổ dồn về đây.

Liên hoan phim Cannes năm nay tiếp tục ưu tiên những bộ phim giàu dấu ấn cá nhân, mang màu sắc tác giả rõ rệt và quy tụ nhiều nhà làm phim hàng đầu từ châu Á, châu Âu cho đến Hollywood. Những bộ phim tranh giải Cành cọ vàng thu hút hàng loạt tên tuổi lớn của điện ảnh thế giới như: *Pedro Almodovar, Asghar Farhadi, Hirokazu Kore-eda, Cristian Mungiu* hay *Andrey Zvyagintsev*. Các tác phẩm dự thi tranh giải trải dài từ chính kịch tâm lý, chiến tranh, khoa học viễn tưởng đến các tác phẩm đậm màu sắc chính trị và triết học.

Đáng chú ý, sự góp mặt của Hollywood tại Cannes năm nay không còn áp đảo như những năm trước. Chỉ hai bộ phim góp mặt trong danh sách lần này là *Paper Tiger* của đạo diễn James Grey, với sự tham gia của các diễn viên Adam Driver và Scarlett Johansson, và *The Man I Love* của đạo diễn Ira Sachs với sự tham gia của Rami Malek, Rebecca Hall và Ebon Moss-Bachrach. Cả hai cũng không phải là ứng cử viên hàng đầu cho giải Cành cọ vàng 2026, theo giới chuyên gia.

Trong khi đó, Cannes 2026 chứng kiến sự trở lại mạnh mẽ của điện ảnh châu Á, với sự góp mặt của nhiều đạo diễn tên tuổi như Na Hong-jin (Hàn Quốc) và Hamaguchi Ryusuke (Nhật Bản). Bộ phim *Hope* của đạo diễn Na Hong-jin là tác phẩm hiện được đánh giá cao và là ứng cử viên sáng giá gây chú ý cho giải Cành cọ vàng. Trong khi, điện ảnh Nhật Bản cũng tạo dấu ấn lớn cho Liên hoan phim Cannes năm nay, với bộ phim lần đầu tiên làm bằng tiếng Pháp *All of a Sudden*.

Trong số những ứng cử viên nổi bật, tác phẩm *Bitter Christmas* của đạo diễn Tây Ban Nha Pedro Almodovar cũng đang nhận được sự chú ý đặc biệt. Và phim *Parallel Tales* của đạo diễn Iran Asghar Farhadi - người từng hai lần đoạt giải Oscar cho "Phim quốc tế xuất sắc nhất" cũng được đánh giá cao.

Năm nay, điện ảnh Việt Nam tại Cannes gây chú ý với sự tham gia của tác phẩm *Giấc mơ là ốc sên* (đạo diễn Nguyễn Thiên Ân) trong hạng mục Phim ngắn. Với khoảng 3.184 phim ngắn gửi về dự thi nhưng chỉ 10 tác phẩm được chọn vào vòng tranh giải chính thức đã cho thấy nỗ lực của điện ảnh Việt Nam bước ra thế giới bằng những câu chuyện độc đáo mang màu sắc văn hóa và chất liệu riêng.

Không còn là đối đầu hay tránh né, các nhà làm phim toàn cầu đang dần chấp nhận một thực tế về vai trò trí tuệ nhân tạo (AI) đối với ngành công nghiệp điện ảnh tại Liên hoan phim Cannes 2026.

Chủ đề được nhắc đến nhiều nhất trong năm nay là AI. Nếu như trước đây thường tôn vinh những giá trị điện ảnh truyền thống thì hiện tại, các nhà làm phim đã thay đổi tư duy đổi mới. Không còn tranh cãi về việc có nên dùng AI hay không, mà dần chuyển sang định hướng dùng AI như thế nào cho hiệu quả. AI thực sự đã bước vào "sân chơi" của điện ảnh toàn cầu và được đón nhận theo tư duy đổi mới. "Không khí ở Cannes nói riêng và điện ảnh toàn cầu nói chung đang cho thấy sự chuyển mình mang tính bước ngoặt", ông Scott Mann, đồng giám đốc điều hành của Flawless - công ty chuyên về các công cụ AI hỗ trợ hậu kỳ cho biết.

Điển hình, tập đoàn công nghệ Meta mới đây đã công bố thỏa thuận tài trợ nhiều năm cho Liên hoan phim quốc tế Cannes. Đây là bước tiến mới của "ông lớn" AI đầu tư vào trung tâm ngành công nghiệp điện ảnh toàn cầu. Động thái này đã thu hút sự chú ý của thế giới bởi Meta hiện là một trong những công ty đầu tư mạnh nhất vào AI và giờ đây đã "lấn sân" sang lĩnh vực điện ảnh.

Trong bức tranh chung, từ sự nổi bật của điện ảnh châu Á với nhiều tác phẩm giàu bản sắc và sáng tạo đến dấu ấn "AI trên thảm đỏ", Giám đốc nghệ thuật của liên hoan Thierry Frémaux đánh giá, Cannes 2026 tiếp tục vẫn giữ vai trò là điểm đến của điện ảnh thế giới, nổi bật là các tác phẩm dự thi năm nay mang sức sống của điện ảnh độc lập đến từ khắp các châu lục. ■

CÂU CHUYỆN VĂN HÓA

Phở Việt quảng bá văn hóa Việt

● THANH TÂM

Dự kiến diễn ra từ cuối tháng 6 đến giữa tháng 7.2026, chương trình "Phở Cultural Roadshow Europe 2026" do Hội We Love Phở phối hợp với Hiệp hội Văn hóa Ẩm thực Ninh Bình tổ chức sẽ đưa tinh hoa ẩm thực Việt Nam tới nhiều quốc gia châu Âu như Ba Lan, Slovakia, Áo, Hungary, Czech và Đức.

Trong nhiều năm qua, cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài đã góp phần quan trọng đưa phở hiện diện ngày càng rộng rãi trên bản đồ ẩm thực thế giới. Từ những quán ăn gia đình nhỏ đến các nhà hàng chuyên nghiệp tại các đô thị lớn ở châu Âu, phở đã trở thành cầu nối văn hóa gần gũi giữa Việt Nam với bạn bè quốc tế. Tuy nhiên, đây là lần đầu tiên một mô hình "roadshow văn hóa - ngoại giao - cộng đồng" đa quốc gia được triển khai tại châu Âu, kết hợp quảng bá ẩm thực với kết nối cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài và hoạt động ngoại giao văn hóa. Từ ý tưởng ban đầu xuất phát từ mong muốn kết nối các hoạt động quảng bá văn hóa Việt Nam tại châu Âu, sau đó nhận được sự hưởng ứng mạnh mẽ của cộng đồng người Việt Nam ở nước ngoài, các hội đoàn và doanh nghiệp trong và ngoài nước, hành trình quảng bá văn hóa phở tại châu Âu được triển khai đồng thời tại nhiều nước châu Âu, với hành trình đi qua sáu quốc gia và nhiều thành phố lớn.

Điểm đáng lưu ý, chương trình không chỉ là hoạt động quảng bá ẩm thực đơn thuần mà còn là hành trình lan tỏa niềm tự hào văn hóa Việt Nam ra thế giới thông qua hình ảnh bát phở - món ăn được xem là "quốc hồn, quốc túy" của dân tộc. Theo như lời Chủ tịch Hiệp hội Văn hóa Ẩm thực tỉnh Ninh Bình Lê Thị Thiết, "Phở Cultural Roadshow Europe 2026" không chỉ đơn thuần là chương trình quảng bá món ăn mà còn là hành trình kể câu chuyện về đất nước, con người và bản sắc Việt Nam thông qua ngôn ngữ ẩm thực. Thông qua món phở, Ban tổ chức muốn sử dụng một "ngôn ngữ không lời" nhưng đầy sức mạnh để chạm tới trái tim và cảm xúc của thực khách quốc tế cũng như kiều bào ta ở nước ngoài, giới thiệu một Việt Nam giàu bản sắc, tinh tế và luôn mở lòng hội nhập.

Rõ ràng, không chỉ quảng bá món phở, chương trình còn có ý nghĩa lớn lao hơn nhiều. Đó là sứ mệnh truyền tải tinh hoa văn hóa và giá trị di sản Việt, cơ hội kể câu chuyện về đất nước, con người và bản sắc Việt Nam tới bạn bè quốc tế thông qua ngôn ngữ ẩm thực. Đặc biệt, điều này càng có ý nghĩa hơn trong bối cảnh hồ sơ "Phở Việt Nam" đang được hoàn thiện để trình UNESCO ghi danh là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại. ■

Thái Lan bãi bỏ chương trình miễn thị thực 60 ngày

Nội các Thái Lan đã phê duyệt việc bãi bỏ chương trình miễn thị thực lưu trú 60 ngày dành cho công dân hơn 90 quốc gia và vùng lãnh thổ, đưa chính sách quay trở lại mức lưu trú khoảng 30 ngày như trước. Thông tin vừa được Bộ trưởng Du lịch và Thể thao Thái Lan Surasak Phancharoenworakul công bố. Ông Surasak cho biết, Nội các cũng đồng ý hủy bỏ các quy định cho phép hưởng nhiều quyền lợi visa theo chương trình hiện tại, khôi phục những quy định cũ từng được áp dụng trước đây.

Trước đó, Thái Lan đã mở rộng chương trình miễn visa 60 ngày cho công dân hơn 90 quốc gia nhằm thúc đẩy du lịch và phục hồi kinh tế sau đại dịch. Thời gian gần đây, giới chức Thái Lan lại lo ngại về tình trạng một số người nước ngoài lợi dụng chính sách để lưu trú dài hạn hoặc làm việc trái phép. L.YẾN